

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 48 • nr. 5 • mei 2012 • €1,75 • www.sp.nl

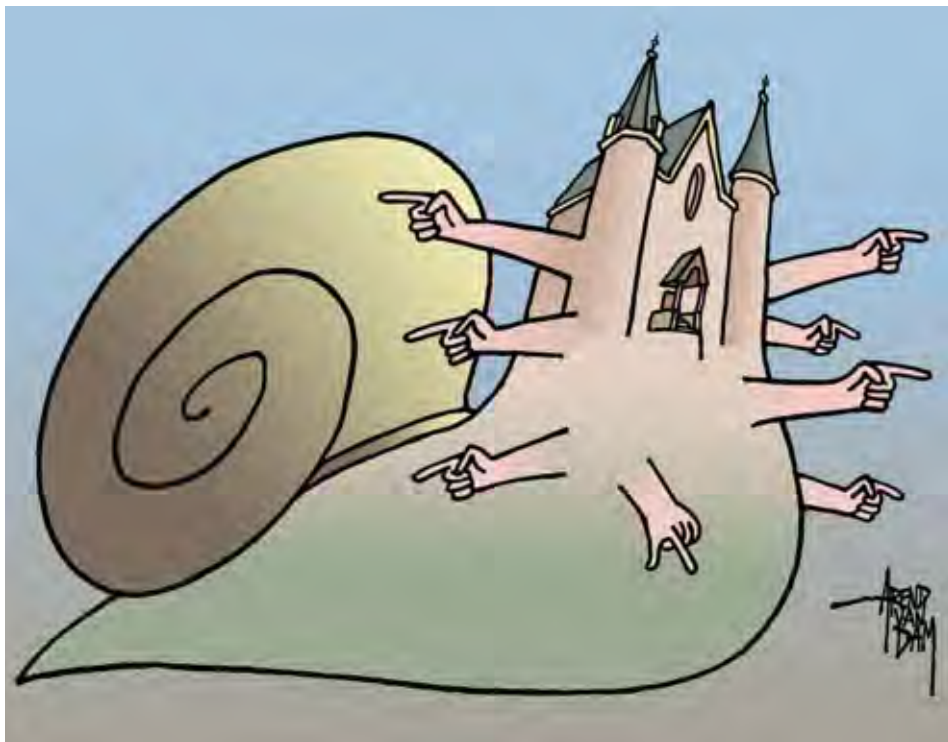
VERKIEZINGEN IN SEPTEMBER EXIT RECHTS

MAARTEN VAN ROSSEM: 'KUDDEGEDRAG'

XVIII CONGRES: KLAAR OM TE REGEREN

Arend van Dam

WAAROM BEN JE LID VAN DE SP?

LAAT JE ZIEN!

Iedereen heeft een goede reden om lid te zijn van de SP. Eerder dit jaar hebben we een groot aantal nieuwe leden aangeschreven met een belangrijk verzoek: vertel ons wat jÓúw reden is. Dat leverde een reeks mooie video's op, waarin onze nieuwe aanwinsten vertellen wat voor hun de doorslag gaf om zich bij de SP aan te sluiten. Ook als je al even SP-lid bént, willen we graag van je horen. Vertel ons op video waarom jij je verbonden voelt met onze partij en lid bent geworden. Of dat nu één of al vele jaren geleden is. Kijk vanaf 10 mei op www.sp.nl, lees de instructies en upload je eigen videoverhaal. Daarmee kunnen wij laten zien wie onze leden zijn en wat zij belangrijk vinden. Zo maken we anderen enthousiast en kunnen we nog groter worden! Op naar de 50.000 leden.

Geüploadde filmpjes worden eigendom van de SP en kunnen mogelijk (geheel of gedeeltelijk) gebruikt worden voor publicaties van de partij.

★ ROOD

jong in de SP

BEN JIJ EEN JONGE SP'ER, MAAR GEEN ROOD-LID? SLUIT JE NU GRATIS AAN EN STEUN DE MEEST ACTIEVE POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN NEDERLAND!

ROOD ZOMERSCHOOL OVER DEMOCRATIE

Wat is democratie? Gaat kapitalisme echt hand in hand met democratie, zoals vaak wordt beweerd? Kunnen bommen werkelijk democratie brengen? Is één keer per vier jaar stemmen eigenlijk wel genoeg democratie? Hoeveel macht hebben werknemers binnen hun bedrijven? En

studenten binnen hun school of universiteit? Op deze en andere vragen krijg je antwoord op de ROOD Zomerschool 2012: *Power to the people!* Van 14 tot en met 19 juli verdiept ROOD zich in democratie. Inspirerende sprekers en scholingen, leerzame debatten en veel gezelligheid; de

Zomerschool belooft veel goeds. Meld je daarom nu aan door 75 euro over te maken op 3158651 t.n.v. ROOD. Vermeld hierbij je naam, lidnummer en 'zomerschool'.

 www.rood.sp.nl/

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie

Diederik Olders (h), Jola van Dijk,
Rob Janssen, Daniël de Jongh

Vormgeving

Antoni Gracia, Robert de Klerk,
Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee

Suzanne van de Kerk, Roy Kuis,
Sander van Oorspronk,
Bas Stoffelsen

Foto cover

Bas Stoffelsen

Illustraties

Arend van Dam,
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet

www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement

€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis

SP algemeen

T (088) 243 55 55
F ((033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm

Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen
met de SP-administratie.

IN DIT NUMMER

Exit kabinet: verkiezingen in september

'Nederland staat voor een kruispunt'
4

Jan Marijnissen in gesprek met Maarten van Rossem

'Bij de NOS mocht ik niet meer uitgenodigd worden'
6

Tien jaar AIVD

Jokken ze, of zijn het echt zulke amateurs?
16

XVIII Congres: het verleden, het heden en de toekomst

'Meeregeren is de volgende stap'
20

XVIII Congres: het vuur brandend houden

'Het gaat om dat grotere verhaal'
24

15 Uitgelicht: Tweede wet van Kant ook aangenomen

19 Boxmeer: SP stapt uit de coalitie

26 LinksVoor: Thijs Hendrix is cameraman in Brussel

27 Commissie-De Wit: Had Wouter Bos echt geen tijd en geen keus?

28 Schoonmakers: Strijdlust beloond met betere cao

12,13,14 Nieuws 30 Puzzel 31 Brieven 32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Klaar om te kiezen!

Moeten we wel verkiezingen houden in crisistijd? Die vraag is me vaak gesteld de afgelopen weken. Zo'n vraag verdient een eerlijk antwoord: ja, als het meest rechtse kabinet ooit gevallen is dan moeten we snel werken aan een sociaal alternatief.

We staan voor grote problemen. De haperende economie, het gebrek aan vertrouwen van mensen in de politiek en de harde klappen die Rutte wilde uitdelen aan de midden- en lage inkomens. Nu meer dan ooit is de SP nodig om ons land op te bouwen.

Onze partij is hét sociale alternatief voor Nederland geworden. Ik reken op de inzet van alle leden om van deze verkiezingen een groot succes te maken. Er is veel werk te verzetten. We gaan de straten op, de deuren langs. Als geen andere partij zijn wij diepgeworteld in de samenleving en verbonden met de mensen. Meer nog dan anders moeten we die banden aanhalen en de mensen overtuigen dat de SP de beste garantie is voor een centrum-links kabinet.

Dankzij onze leden is de SP de meest actieve partij van Nederland. Wilt u ook helpen? Neem dan contact op met uw lokale afdeling en kijk wat u kunt doen. Verkiezingstijd is ook de beste tijd om onze basis te verbreden. Een tijd om nieuwe leden in te schrijven, de afdeling te versterken en de partij nog groter te maken.

De mensen willen het, wij kunnen het. De SP is klaar om te regeren. Samen kunnen wij zorgen dat de SP in het bestuur komt. Doet u mee?

Emile Roemer, fractievoorzitter SP

Het lachen is Rutte en Verhagen wel vergaan; Verhagen maakte zelfs bekend niet meer beschikbaar te zijn voor de Tweede Kamer.

‘IN SEPTEMBER GAAT HET OM HET VERTROUWEN IN DE SAMENLEVING’

De val van het kabinet-Rutte biedt een uitgelezen kans om vanaf september te gaan werken aan het herstel van vertrouwen onder de mensen, zegt Emile Roemer. Volgens hem schreeuwt Nederland om andere keuzes. De SP is klaar om die keuzes te maken.

En plotseling was voor iedereen de maat vol. Eerst in Limburg, waar het CDA op vrijdag 20 april de stekker uit de provinciale coalitie trok. Een dag later in Den Haag, waar Geert Wilders op zijn beurt het al zeven weken durende Catshuisberaad opblies. En de maandag daarop feitelijk in heel Nederland, toen premier Rutte zijn ontslag aanbood en nieuwe verkiezingen onvermijdelijk maakte.

‘Wilders stort land in crisis’, kopte De Telegraaf op de maandag na dat turbulente weekend. Maar Emile Roemer ziet dat anders: ‘Om te beginnen zijn Rutte, Verhagen en Wilders en hun partijen er samen niet uitgekomen, dus ik wijs geen hoofdschuldige aan. Maar nog veel belangrijker: we zátén al in een crisis. Die is het gevolg van vijftig jaar neoliberaal

beleid.’ In het Kamerdebat met Mark Rutte op 24 april betoogde Roemer: ‘De afgelopen vijftig jaar heeft de politiek financiële instellingen en grote bedrijven alle ruimte gelaten, publieke diensten volop uitverkocht en bezuinigd op de sociale zekerheid en de sociale samenhang. Vijftig jaar lang heeft de politiek de verantwoordelijkheid voor de samenleving van zich afgeschoven. Dat heeft geleid tot crisis, tweedeling en wantrouwen.’

Volgens de SP-voorman staat Nederland nu ‘voor een kruispunt’. En iedereen weet: op een kruispunt kun je rechtsaf, rechtdoor of linksaf. ‘Dit kabinet heeft forse bezuinigingen doorgevoerd in de publieke sector en de

sociale zekerheid. Vandaar dat ik opteerde voor snelle verkiezingen eind juni. Ik vond en vind namelijk dat we het ons niet kunnen permitteren om veel tijd te verliezen; het is de hoogste tijd voor andere keuzes en niet voor nog wat meer van hetzelfde door een demissionair kabinet.' Zoals bekend koos een Kamermeerderheid echter voor september als verkiezingsmaand. Dat betekent volgens Roemer dat Nederland langer moet wachten op 'een volwaardige regering die een sociale uitweg uit de crisis weet te vinden'. Een regering waarvan de SP deel uit moet gaan maken, vindt hij: 'Wij zijn bereid om stevige maatregelen te nemen en onze verantwoordelijkheid te nemen om ons land uit de crisis te helpen. Maar niet door op dit kruispunt rechtdoor te gaan, want dat is een doodlopende weg gebleken.'

Verantwoordelijkheid nemen lijkt bij menig andere partij echter gelijk te staan aan keihard en vooral snel bezuinigen om als natie te kunnen voldoen aan het Europese

stabiliteitspact: het begrotingstekort mag maximaal drie procent van het bruto binnenlands product bedragen. Maar het zijn de liberalen en christendemocraten zelf die dat maximum tot heilige norm hebben verklaard. Dat begon tien jaar geleden, toen minister van Financiën Gerrit Zalm (VVD) het destijds kwakkelende Duitsland de les meende te kunnen lezen. CDA-minister van Financiën Jan Kees de Jager liet zich recentelijker evenmin onbetuigd richting Griekenland. Anno 2012 is het ironisch genoeg Nederland zelf dat boven de grens van drie procent valt. Emile Roemer raakt niet in paniek van die Europese eis. 'Om onder die drie procent te duiken is het jaar 2013 gewoon onhaalbaar en onverstandig. Dan zou je nu zó enorm in de economie moeten hakken dat koopkracht, werkgelegenheid en vertrouwen onder de mensen alleen maar nog verder wegzakken. Verantwoord is het om ons op het jaar 2015 te richten en de komende twee jaar te gebruiken om de economie juist een impuls te geven en de werkgelegenheid die we hebben op peil te houden. Dat is goed, met name voor het midden- en kleinbedrijf als motor van de economie.'

Dat er pas in september verkiezingen zijn, betekent dat de SP ruim de tijd krijgt om campagne te voeren. Roemer: 'Wij staan klaar om Nederland te laten zien dat de SP aan de beurt is om te gaan meeregeren. Om te laten zien dat wij de crisis anders willen oplossen dan alleen maar de bijl zetten in de toegankelijkheid van zorg, onderwijs, recht en sociale zekerheid van mensen. Dat wij ook een bijdrage willen vragen aan de multinationals en de hoge inkomens. En bovenal dat wij het vertrouwen in de publieke sector weer terug willen brengen, onder meer op het gebied van zorg, onderwijs en wonen. En het vertrouwen in de politiek als belangenbehartiger van gewone mensen. Kortom: de SP is er helemaal klaar voor en ik ben ervan overtuigd dat Nederland ook klaar is voor de SP. De laatste weken hebben zich heel veel nieuwe leden bij de partij aangemeld. Aan ons allen de taak om nog veel meer mensen ervan te overtuigen hoe noodzakelijk en urgent het is om deze kans samen te grijpen. Het is nodig. Juist nu.'

tekst Rob Janssen

foto Arie Kievit / Hollandse Hoogte

COLUMN

De parlementaire enquête

Onze Jan de Wit heeft een megaprestatie geleverd. Als voorzitter van de parlementaire enquêtecommissie, die onderzoek deed naar de bankencrisis en het optreden van de regering in die periode, heeft hij de commissie bij elkaar weten te houden, ervoor gezorgd dat er niets voortijdig naar buiten is gekomen en gedaan gekregen dat de noodzakelijke conclusies ook daadwerkelijk op papier gekomen zijn.

Zeker, onderweg is één lid opgestapt, Dion Graus van de PVV, maar dat kon moeilijk als een verlies voor de commissie worden opgevat. Alle politieke stromingen in de Tweede Kamer waren vertegenwoordigd in de commissie. Dan is het als voorzitter op eieren lopen. Als je er dan in slaagt om – in eenheid – vergaande conclusies te formuleren, is dat enorm knap.

Het krachtigste wapen van de volksvertegenwoordiging is de parlementaire enquête, omdat getuigen onder ede kunnen worden gehoord. Eigenlijk zou dit middel vaker ingezet moeten worden, niet alleen om achteraf zaken uit te zoeken, maar ook om grote actuele problemen in het land te onderzoeken. Ik denk aan de groeiende armoede, de marktwerking in de zorg, de problemen bij de spoorwegen en de kwaliteit van het onderwijs.

De ervaring leert dat bij het reguliere werk Kamerleden zich zelden door anderen laten overtuigen. Dat heeft alles te maken met de fracties die over de schouders van de woordvoerders meekijken. Meestal kan voor een debat al vastgesteld worden hoe de uitkomst van de stemming zal zijn. Zo niet bij de parlementaire enquête: de leden worden vrijgesteld om zich langdurig op een zaak te concentreren en de commissie werkt in het geheim. Bijgevolg neemt de loyaliteit ten opzichte van de eigen fractie af en de toewijding aan het enquêtecommissiewerk toe. De parlementaire enquête kan helpen slepende kwesties op te lossen en politieke impasses te doorbreken.

Jan Marijnissen

‘VAN DE TOEKOMST HEB JE WEINIG BENUL ALS JE NIET OOK ENIG IDEE HEBT VAN DE GESCHIEDENIS’

Zijn tv-optredens zijn vermaard. Zijn uitgesproken opvattingen, altijd onderkoeld gebracht, hebben tot een schisma geleid onder de bevolking. Je vindt ’m geweldig of je vindt zijn relativeringen maar niks. Een middenweg schijnt er niet te zijn. Maarten van Rossem deert het niet. Met bravoure geeft hij zijn mening.

Op verzoek van Maarten ontmoeten we elkaar in de voormalige herensociëteit uit de vroege negentiende eeuw, het prachtige Polman’s Huis aan de Keistraat in het centrum van Utrecht. De verwelkoming is allerhartelijkst. We zijn de enigen in de grote, tien meter hoge ruimte die vroeger dienst deed als balzaal. Vol bewondering kijkt Maarten naar mijn iPod met opzetstukje voor het maken van de opname. ‘Het ziet er prachtig en elegant uit.’

› Was het liefde op het eerste gezicht tussen de jonge Maarten en geschiedenis?

‘Het begon in de eerste klas van de middelbare school met de goede geschiedenisleraar mijnheer De Jong, een zwierige man in een grijs driedelig pak. We begonnen met het oude Sumerië. Er stonden prachtige plaatjes in het boek van de spullen die ze daar bij Ur uit de grond hadden gehaald. Ik vond het geweldig, net als alles wat daarna kwam, zoals Egypte. Daar zijn de grondslagen gelegd. In de derde klas kregen we juffrouw Admiraal, die, als er een prijs zou bestaan voor de slechtste leraar ooit, zeker in aanmerking zou komen.’

› Wat maakte haar zo slecht?

‘Ze was totaal niet geïnteresseerd in de stof. Wij sloegen de Eerste Wereldoorlog over omdat ons land neutraal was geweest.’

› Wat is historisch besef?

‘Dat is het besef dat je je bewust moet zijn van wat vooraf is gegaan. En dat je dus beseft dat wat jij bent, wat jij denkt, wat jij doet en wat jij zegt, maar ook de wereld waarin je rondloopt vóór het heden is bepaald.’

› Wat is het belang van historische kennis?

‘Het belang is dat je met die kennis op z’n minst een aanzet hebt voor een verklaring van de gebeurtenissen die zich voltrekken. Neem de parlementaire democratie: wil je weten waarom ze werkt zoals ze nu werkt, dan kun je in haar wordingsgeschiedenis de aanzet voor het antwoord op die vraag vinden. Maar er is ook nog de nostalgische, esthetische functie van kennis over de historie. In de jaren zestig is menige binnenstad vernield door massale sloop. Daarmee is ook de verwijzing naar het verleden verdwenen, en dat is treurig.’

› Maar nu zijn er mensen – en niet de minsten – die zeggen: ‘Geschiedenis? We moeten het hebben over de toekomst!’

‘Van die toekomst heb je eigenlijk weinig benul als je niet ook enig idee hebt van de geschiedenis. Heel praktisch. Neem de besluiten over grote infrastructurele werken. Stel het plan wordt begroot op 6 miljard. Wel, op basis van kennis van de geschiedenis kun je dan denken: het zal wel 12 miljard worden, en de bouw zal ook wel twee keer zo lang duren als gepland. Ook als het gaat om je ideeën over wat er zich in de toekomst zal gaan afspelen; ook dan heb je iets aan kennis van het verleden. Zo weten we uit het verleden dat dingen zich meestal niet snel laten veranderen. Stel er komt een nieuwe regering die zegt: ‘We gaan onmiddellijk een eind maken aan het drugsgebruik in Nederland.’ Iedereen begrijpt dat dat flauwekul is. Ook bij menige verkiezingsbelofte bekruip me dat gevoel, want de marges zijn buitengewoon smal. Simpelweg omdat we in een uiterst complexe samenleving leven, en bo-

vendien ook nog een klein landje zijn in een veel grotere, ook al complex functionerende wereld. Veranderingsprocessen gaan heel erg langzaam. Ik werd zojuist gebeld door iemand van de KRO met de vraag waarom er zo weinig vrouwen in praatprogramma’s zitten. Nou, dertig jaar geleden zaten er nog veel minder. Over dertig jaar zul je zien dat het percentage opnieuw veranderd is. De emancipatie van de vrouw, die voor velen te langzaam gaat, schrijdt voort.’

› Maar hoe komt het dan toch dat zoveel mensen a-historisch denken?

‘Neem China. Deng Xiaoping heeft in 1978-79 besloten het proces van opening van het land naar de wereld op gang te brengen. Hij heeft dat overigens heel knap gestructureerd gedaan: eerst de landbouw en daarna de rest. Als je ziet wat daar gedurende een half mensenleven is gepresteerd: het is een wonder op aarde. Maar we weten ook dat de bevolking bestaat uit zo’n 1,3 miljard mensen en dat er nu zo’n 400 miljoen zijn die op het welvaartsniveau van Portugal getild zijn. Op zichzelf is dat een godswonder. Maar vergeet niet: wij hebben zo’n ontwikkeling ook doorgemaakt.’

› Maar nogmaals: waarom kijken veel mensen slechts naar het hier en nu, en verliezen ze de ontwikkeling uit het oog?

‘Vooral jongeren doen dat vaak, oudere mensen hebben daar minder last van. Want naarmate mensen hun eigen verleden creëren, krijgen ze ook een beter besef van het grotere verleden waarvan wij allen een onderdeel zijn. Dat neemt niet weg dat je wel een algemene desinteresse ziet als het gaat

om hoe de wereld in elkaar steekt, of hoe ons zonnestelsel eruit ziet, of hoe de wetenschap vordert. Maar die mensen weten dan weer wel dat TOP Oss met 3-0 verloren heeft van Go Ahead. Het gaat erom wat mensen interessant vinden.'

› **Ik heb het altijd verbijsterend gevonden dat er ook binnen de politiek zo vaak a-historisch wordt gedacht en gehandeld.**

'De meeste mensen, ook veel politici, worstelen zich door het leven met een aantal vooroordelen. En daar blijft het bij. De natuurlijke nieuwsgierigheid ontbreekt vaak. Tijd en inzet wil men er niet aan spenderen. Je moet wat lezen en zo, want als je het moet hebben van een avond tv-kijken blijft je kennis vrij magertjes. Nu toch maar even: die tv is natuurlijk een schitterend instrument, maar het wordt wel erg ongelukkig gebruikt. Als je alles koppelt aan kijkcijfers, ja, dan weet je het wel.'

› **Is het niet moeilijk geschiedenisonderwijs te geven aan pubers? Zij hebben immers weinig eigen geschiedenis en bijgevolg ook weinig levenservaring.**

'Dat is hartstikke moeilijk. Pubers zitten op hun iPhone te kijken of ze zitten te klooiën met de vlechten van het meisje dat voor hen zit. De puberteit is natuurlijk een hoogst ongelukkige periode om mensen een grote hoeveelheid complexe kennis bij te brengen. Je vraagt je af: zouden we dat niet anders moeten organiseren? Zou je bijvoorbeeld niet tegen kinderen die de middelbare school doorlopen hebben kunnen zeggen: ga nu voor je gaat studeren eerst eens twee jaar werken? Dat geeft een enorm nuttige blik op hoe de wereld in elkaar zit, je leert discipline, je verdient geld. En als je die twee jaar dan achter de rug hebt moet je kunnen kiezen: doorwerken of doorleren. Veel studenten hebben geen benul van het voordeel dat ze genieten in vergelijking met mensen die het voorrecht van doorleren niet hebben. Als ik studenten twintig jaar na hun studie tegenkom, hoor ik vaak: waarom heb ik toch niet meer van die studie gemaakt? Maar ja, dan is het laat.'

› **Ik heb verschillende van je hoorcolleges beluisterd, en ik heb toch stellig de indruk dat jouw studenten een en al oor zijn.**

'Dat klopt wel, college geven gaat me redelijk goed af. Maar ook ik heb een keer meegemaakt dat drie meisjes op de tweede rij vakantiefoto's zaten te bekijken terwijl ik me stond uit te sloven.'

› **Er wordt ook gezegd: geschiedenis is altijd een constructie in de tegenwoordige**

'Ik wil geen interventies van het Westen in derdewereldlanden'

tijd, van iets wat zich in de verleden tijd heeft afgespeeld.

'Dat is waar.'

› **Maar dat wordt dan gezegd in de overtuiging dat er dus wel niks van zal kloppen.**

'Het verleden is immens complex en gevarieerd. Het is de bekende metafoer van de geschiedenis als een gigantische rommelzolder. Je klimt met een zaklantaarn de vlieringtrap op en op de zolder gekomen zie je een verlaten vogelkooitje, een stapel boeken, het kan van alles zijn. Zo is het ook met de geschiedschrijving. De bundel van de zaklantaarn bepaalt wat we zien, en die bundel kan qua richting in de tijd verschillen. Als je de opleiding hier in Utrecht vergelijkt met de tijd dat ik hier student was, is er niets meer van over. Alles is veranderd. Het lijkt erop dat men nu meer geïnteresseerd is in de reflectie op geschiedenis dan in de geschiedenis zelf.'

› **Een andere groep critici zegt: de geschiedenis is multi-interpretabel, en daarom zinloos.**

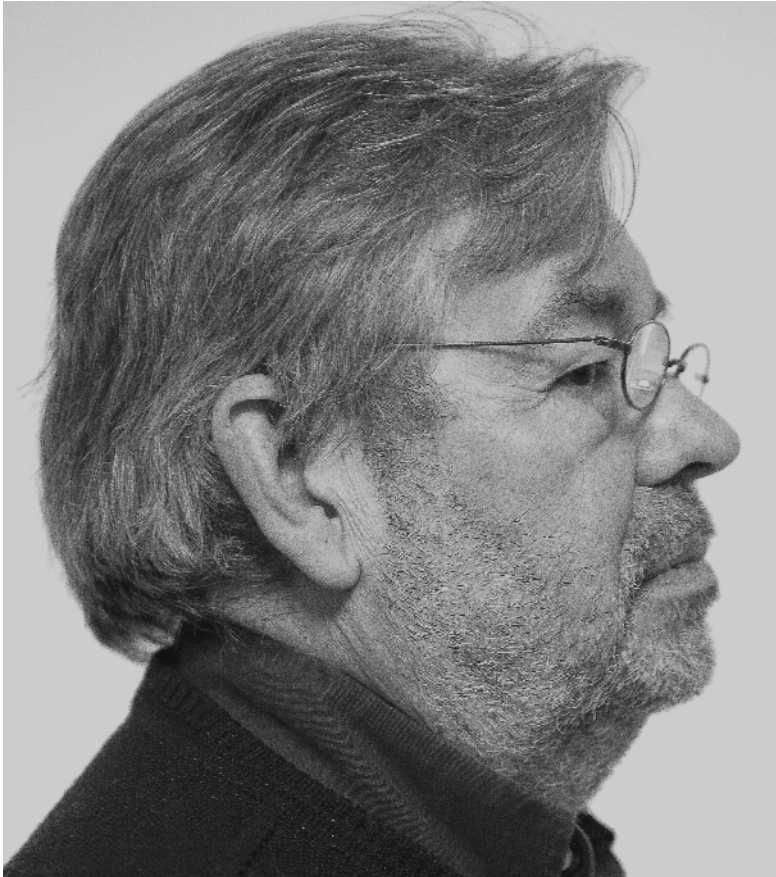
'Multi-interpretabel. Ja, maar in zeer beperkte mate. Je komt verdomd weinig mensen tegen die zeggen: het zou veel beter zijn geweest als Adolf Hitler de Tweede Wereldoorlog had gewonnen. Zelfs in Duitsland. Dat land heeft na de jaren zestig toch veel gedaan om met zijn verleden in het reine te komen.'

› **Wat heeft de bestudering van de geschiedenis jou geleerd?**

'Als ik het voor het zeggen had, dan zou ik onmiddellijk een eind maken aan alle interventies van het Westen in derdewereldlanden. Sinds 1945 hebben die interventies alleen maar ellende voortgebracht.'

› **Op filosofisch vlak?**

'Ik denk dat alles wat ik heb gezegd en gedaan meer is terug te voeren op mijn temperament dan op mijn geschiedenisstudie. Historici hebben het zeker niet altijd bij het rechte eind, omdat ze de geschiedenis hebben bestudeerd. Neem Arend Jan Boekestijn: in bijna alle belangrijke kwesties heeft hij het bij het verkeerde eind gehad. Je hoeft

‘Emoties in combinatie met kuddegedrag hebben veel fouten veroorzaakt’

geen historicus te zijn om – ook vooraf – te kunnen begrijpen dat een militaire interventie in Afghanistan geen goed idee is. Ik heb een sceptisch temperament, en dat heeft me vaak geholpen de juiste analyse te maken.’

› **Twijfel kan nooit kwaad, toch?**

‘Ook voor politici is een kritische houding noodzakelijk. Dat is veel beter dan braaf te geloven in allerlei leuterpraat.’

› **11 September 2001. Je zat voor commentaar in de studio en je weigerde mee te gaan in de algemene opvatting dat er een Derde Wereldoorlog aanstaande was. Het werd je door de anders zo verstandige en aardige journalisten Pieter Jan Hagens en Kees Driehuis niet in dank afgenomen. Er hoeft dus maar iets te gebeuren en het verstand gaat op nul.**

‘Zij ontzegden mij niet mijn mening, maar de chef van de NOS.’

› **Ik dacht dat Driehuis zich toch duidelijk van je distancieerde.**

‘Inderdaad, hij vond het maar niks wat ik

zei, maar ik werd niet door hem weggestuurd of zo. Het was de chef van de NOS die beslist heeft dat ik niet meer uitgenodigd mocht worden, want hij vond dat wat ik aan relativerende opmerkingen had gebezigd niet kon.’

› **Maar wat veroorzaakt zo’n reactie?**

‘Emotie, en vergeet niet, de mens is een kuddedier. De geschiedenis is vol voorbeelden van fouten die op basis van emoties in combinatie met het kuddegedrag gemaakt zijn. Natuurlijk had er eerst goed nagedacht moeten worden over wat er op 9/11 nu eigenlijk echt gebeurd was. Maar er werd niet nagedacht. Integendeel. De hele wereld van columnisten, journalisten en politici heeft in die tijd alle redelijkheid uit het oog verloren. Met verschrikkelijke gevolgen. Zelfs voor de rampzalige oorlog tegen Irak was in ons land veel sympathie.

Het is moeilijk te begrijpen waarom het zo is gegaan. Hoe erg ook, het ging hier om een terroristische aanslag, niet om het begin van een Derde Wereldoorlog. En zeker, enige historische kennis komt in zo’n situatie goed

van pas: terrorisme is het wapen van de machtelozen. Ik heb vaker gezegd: ik denk dat Osama Bin Laden elk jaar met kerst een kaartje aan de Amerikaanse president heeft gestuurd met de tekst: ‘Dank dat u zo goed hebt meegewerkt aan mijn plannen.’ De Amerikanen hebben duizenden miljarden dollars op een zinloze wijze besteed aan de bestrijding van het terrorisme.

Het is tekenend: we hebben hier vrijheid van meningsuiting, en daar zijn we allemaal trots op, maar als je het waagt om op zo’n moment niet met de heersende emotie mee te gaan, dan gaat je kop eraf. Het heeft een paar maanden geduurd voordat ik, nota bene door de TROS, weer werd uitgenodigd om aan een programma mee te werken. Ik denk ook dat ik daarom mijn column in de Volkskrant heb verloren.’

› **L’histoire se répète?**

‘Nee, want wanneer ze dat zou doen, zouden we precies weten wat er in de toekomst gaat gebeuren. Je kunt wel zeggen dat er patronen in de geschiedenis zitten. De *rise and fall* van een politicus is zo’n patroon. Maar de exacte loop van zo’n patroon verschilt van geval tot geval.’

› **Nederlanders staan erom bekend dat ze graag anderen de les lezen. Hoe komt het dan dat wanneer het over onze eigen geschiedenis gaat, Indonesië bijvoorbeeld, we liever zwijgen en toedekken?**

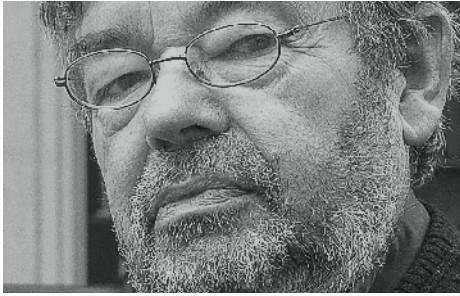
‘Nou, ik heb het gevoel dat daar in de laatste decennia toch wel verandering in is gekomen. Nu beseft toch vrijwel iedereen dat we ons daar ernstig misdragen hebben.’

› **De nabestaanden van de slachting van Rawagedeh hebben pas vorig jaar, 64 jaar na dato, genoegdoening gekregen.**

‘Ja, dat is waar. Het is mij een raadsel waarom we dat zo lang hebben laten slossen. Maar dat de ‘politie actie’ een aanvaankelijk totaal verkeerd begrepen onderneming was, is langzamerhand toch wel voor iedereen een vaststaand feit.’

› **Kanttekeningen bij Hitler van Sebastian Haffner, de inhoudsopgave: *Leven, prestaties, successen, vergissingen, fouten, misdrijven en verraad*. Ik dacht: prestaties? Successen? Waarom denken we zo schematisch, ook als we weten dat we daar de waarheid geweld mee aandoen?**

‘Toen dat boek in 1978 verscheen is daar een hoop over te doen geweest, maar Haffner had gewoon gelijk. Op college zeg ik altijd: Hitler was de meest succesvolle politicus van de jaren dertig en de minst succesvolle van de jaren veertig. Het is te gemakkelijk

Prof. dr. Maarten van Rossem (Zeist, 1943) groeide op in een gezin van drie kinderen in Wageningen. Na zijn studie geschiedenis aan de Universiteit Utrecht werd hij daar in 1971 wetenschappelijk medewerker. In 1996 werd hij aldaar bijzonder hoogleraar Moderne Geschiedenis. Het Historisch Nieuwsblad riep hem in 2003 uit tot Historicus van het Jaar. In 2008 ging hij met pensioen, om daarna door te werken als onder meer presentator en schrijver. Zo verschijnt er sinds 2008 regelmatig een editie van *Maarten!*, een glossy.

Je kunt Van Rossem lezen in boeken en beluisteren op audio-cd's. Enkele titels uit de eerste categorie: *De Verenigde Staten in de twintigste eeuw* (2001), *Heeft geschiedenis nut?* (2003), *Typisch Nederland* (2004) en *Kapitalisme zonder remmen* (2011). Uit de tweede categorie: *Amerika* (2004), *Koude oorlog* (2006), *Geschiedenis in het groot* (2007) en *Eerste en Tweede Wereldoorlog* (2008 – 2009).

Maarten! heeft een eigen website: www.maartenonline.nl. Van Rossem is lid van de PvdA.

Hitler te zien als een gek. Daarom worden van zijn toespraken ook altijd alleen de laatste, extatische zinnen getoond en niet zijn urenlange opbouw naar de apotheose. Hij was een charismatische man die fenomenaal kon spreken. Op sociaal gebied heeft hij indrukwekkende dingen gepresteerd: binnen drie jaar maakte hij een eind aan de werkloosheid. Enorme projecten heeft hij in gang gezet, projecten die overigens allemaal al in een bureaula lagen. Maar omdat de Weimar-republiek zo verstarde en gepolariseerd was geraakt, kwam er niks van de grond.'

› **Nog zo'n schema: waarom mag je over Nixon alles zeggen, en over Kennedy niet? Want de eerste is een boef en de tweede een heilige.**

'Natuurlijk was Nixon een gewetenloze man, een geestelijk beschadigde figuur, maar hij kwam wel met een prima plan voor de gezondheidszorg. En Kennedy, dat is de meest overschatte president *ever*.'

› **Wat geeft de doorslag? De mens of de omstandigheden?**

'De combinatie van die twee. Dat Duitsland

herenigd is, is in de eerste plaats te danken aan Gorbatsjov. En verder is het te danken aan de deplorabele en uitzichtloze situatie in Oost-Duitsland en de moed van Helmut Kohl om op het juiste moment toe te slaan en door te pakken, zodat er een nieuwe, onomkeerbare situatie zou ontstaan.'

› **De Nederlandsche Unie, die tijdens de Tweede Wereldoorlog wilde samenwerken met de bezetter, had op haar hoogtepunt in 1941 600.000 leden en 400.000 sympathisanten. Je bent geneigd te denken: wij zijn een volk van collaborateurs. Maar wij weten – wat zij toen niet wisten – dat die oorlog vijf jaar zou duren en dat Duitsland de verliezer zou zijn. Dat maakt wel een verschil.**

'Het tijdsperspectief. In de Eerste Wereldoorlog is er vier jaar gevochten aan het front voor een paar honderd meter terreinwinst, en Duitsland verloor die oorlog. In 1940 begint Duitsland weer een oorlog tegen Frankrijk en de laatste verliest na tien dagen de facto de oorlog. Het was een fabuleus succes voor de Duitsers, waar de wereld vreselijk van onder de indruk was. Hoe kon dit, en vooral, wat voor toekomst gaan we tegemoet? De kentering in de Tweede Wereldoorlog kwam pas in 1942-1943.'

› **Yes, we can! Heeft Obama er blijk van gegeven het te kunnen?**

'Ja, ik denk het wel, al is er de tweede helft van zijn ambtstermijn niet veel meer uitgekomen. Maar in zijn eerste jaren heeft hij wonderen tot stand gebracht. Waar de Republikeinen de hele auto-industrie in de grond wilden laten zakken, heeft Obama die voor de VS zo belangrijke bedrijfstak van de ondergang gered. Daarmee heeft hij vele honderdduizenden mensen, en met de toeleveringsbedrijven misschien wel een miljoen mensen, aan het werk gehouden. Hij heeft het stimuleringsprogramma van 780 miljard dollar erdoor gekregen. Hij heeft een begin gemaakt met de hervorming van de gezondheidszorg, die maar liefst 17 procent van het bbp kost. Ter vergelijking, hier ligt dat percentage rond de 10 procent. Let wel, en dan zijn er in de VS nog 50 miljoen mensen niet verzekerd. Ik vind dat Obama het goed gedaan heeft, als je de omstandigheden in aanmerking neemt. Let wel, het politieke systeem van de VS is ontworpen met het doel veranderingen zo lastig mogelijk te maken.'

› **Je hebt het Amerikaanse politieke systeem zonderling en disfunctioneel genoemd.**

'Vanuit het oogpunt van een democraat. Een

voorbeeld: in de Senaat wordt 60 procent van de wetsvoorstellen tegengehouden omdat de filibusterprocedure van stal wordt gehaald. Daarmee kun je een onderwerp 'doodpraten'. Om die procedure te breken heb je zestig stemmen nodig, en die zijn er vrijwel nooit. Een minderheid kan alles tegenhouden. Het systeem is zo ontworpen dat de twee partijen moeten samenwerken, maar als een van die twee zegt: wij doen nergens aan mee, wij zijn overal tegen, dan komt het politieke proces stil te liggen.'

› **Dan heb je ook nog het districtenstelsel.**

'Ik vind dat hoogst ongelukkig, vooral omdat er elke tien jaar wijzigingen kunnen worden aangebracht in de grenzen van de districten. Je begrijpt, daar kun je een meerderheid voor jezelf mee creëren.

Vervolgens heb je nog de financiële corruptie. Je hebt het nu ook weer kunnen zien bij de Republikeinse voorverkiezing: half demente, gestoorde miljardairs die tientallen miljoenen schenken aan een kandidaat voor zijn campagne.'

› **Wat is de rol van de Republikeinen momenteel?**

'Obama heeft de pech dat hij geconfronteerd wordt met een van de meest gestoorde politieke partijen die zich ooit in de westerse wereld aan het publiek getoond heeft: de Republikeinse Partij. Die partij bestaat uit volledig ontspoorde extremisten. Ik zeg dat niet omdat ik links zou zijn. Het is iets waar de meeste mensen het toch wel over eens zijn. Als Nixon zou terugkeren op aarde, zou hij een linkse Democraat zijn. Het hele politieke spectrum is in de VS naar rechts verschoven. Veroorzaker is de Republikeinse Partij met haar foute beleid en volstrekt nihilistische manier van oppositie voeren. De Republikeinen zijn niet geïnteresseerd in goed bestuur. Ze willen maar één ding: de benen breken van Obama.

En vlak ook de rol van de media niet uit: zij spelen een zeer bedenkelijke rol door politici die aantoonbaar onzin uitkramen, niet tegen te spreken. Neem nou CNN: ook daar werd serieus gedebatteerd over de vraag of het geboortebewijs van Obama wel of niet vervalst was.'

› **Hoe staat het met Obama's plannen voor de gezondheidszorg?**

'Bij het overwegend rechtse Supreme Court ligt nu de vraag voor: mag de overheid mensen verplichten een verzekering af te sluiten voor ziektekosten. Sommige Republikeinen vinden dat namelijk totalitaire overheidsdwang. Maar ja, dan is een stoplicht dat op rood staat ook overheidsdwang.'

› **De inkomensverschillen zijn in de VS enorm toegenomen. Waarom pikken die Amerikanen dat?**

‘Je moet je realiseren dat rechts erg goed is in symboolpolitiek. Veel mensen zijn niet echt op de hoogte met complexe politieke en sociaaleconomische vraagstukken, maar zijn wel gevoelig voor symbolen. De Republikeinen zijn daar meesters in. Zij zijn voor ‘Amerika’, zij zijn ‘vaderlandslievend’, er zijn altijd en overal vlaggen, net als het volkslied; iedereen loopt rond met een *lapel pin* (speldje op het revers –J.M.) met de Amerikaanse vlag. Dan heb je nog het toneelstuk van de religie in de politiek, en dat toneelstuk rond het thema ‘abortus’. Allemaal symbolen.

Vraag je de Amerikanen: moet er een extra belasting komen voor de allerrijksten om aan die steeds groter wordende ongelijkheid een eind te maken? Dan zegt 75 procent van de bevolking ‘ja’. Maar als de mensen hun stem uitbrengen raken ze gehallucineerd door die symbolen waar de Republikeinen altijd mee te koop lopen en de emoties die daarmee verbonden zijn. In zekere zin is Amerika het slachtoffer van zijn eigen mythologie.’

› **Je schreef onlangs: ‘De VS ogen als een armoedig land door een afkeer van de publieke zaak.’**

‘Ja. Door dertig jaar retoriek: ‘Belasting is diefstal en de overheid deugt niet en kan niks’, is er dertig jaar lang hoegenaamd niet geïnvesteerd in de infrastructuur.’

› **Maar dan moet er toch draagvlak te creëren zijn voor een overheid die haar werk doet en daar inkomsten voor nodig heeft?**

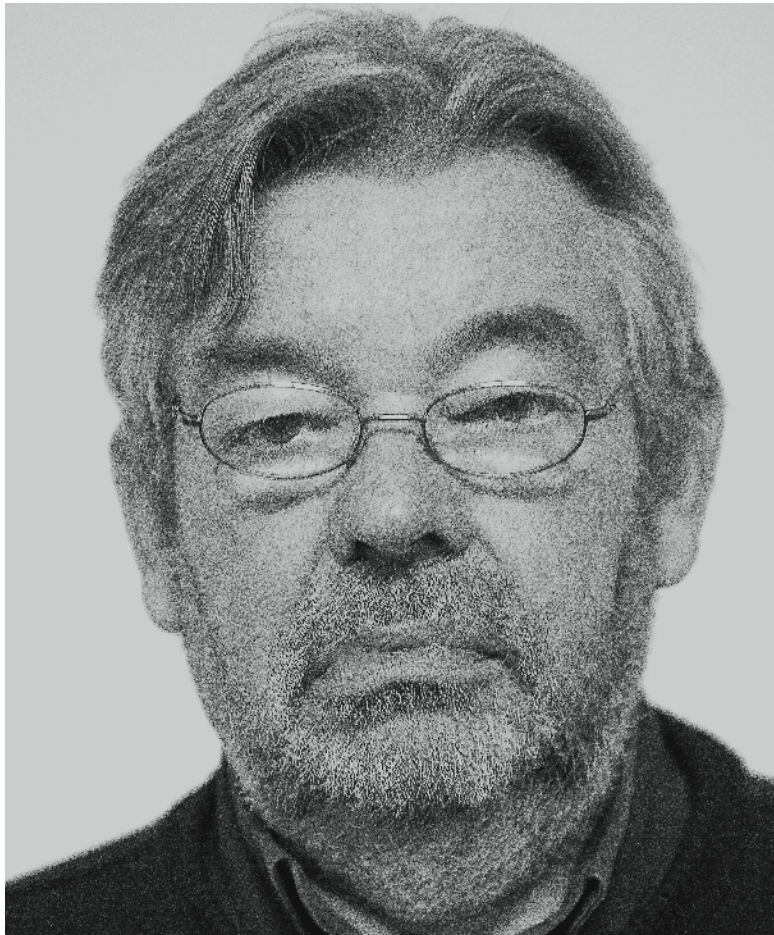
‘Maar die laatste stap: belastingen. Daar wil niemand aan.’

› **Hoe kunnen de Republikeinen uitleggen dat ze enerzijds tegen belastingen zijn, terwijl ze ook gruwen van de enorme staatsschuld van de VS?**

‘Bush heeft op een volstrekt onverantwoordelijke wijze de belastingen verlaagd. Clinton had nog een overschot van 250 miljard! In drie jaar tijd hebben ze dat omgezet in een tekort van 600 miljard.’

› **Hoe heeft het neoliberale model van het kapitalisme de wereld kunnen veroveren, terwijl het Rijnlandse model aantoonbaar superieur was?**

‘Na de Tweede Wereldoorlog kenden we de tijd van keynesiaanse consensus. In de jaren zeventig liep de werkloosheid op omdat de maakindustrie naar elders vertrok. Daar kwam bij dat de inflatie bleef stijgen. Ik denk

‘Hitler was de meest succesvolle politicus van de jaren dertig en de minst succesvolle van de jaren veertig’

dat deze twee zaken, in combinatie met de radicale eisen van de vakbonden en Den Uyl, de werkgevers op het spoor hebben gezet van het neoliberalisme. Ook de beleidsmakers zagen dat hun instrumenten ter sturing van de economie niet meer zo goed werkten en zochten naar alternatieven. Wel, toen kwamen Thatcher en Reagan aan het roer en men keek vol bewondering naar wat zij tot stand brachten.’

› **Je stelt ook dat het neoliberalisme aanvankelijk positief gewerkt heeft. Wanneer kwam voor jou het omslagpunt?**

‘Ik denk dat dat eind jaren negentig was, toen de regels voor de financiële markten werden afgeschaft, de deregulering. Ik was er laat bij, laat ik dat maar eerlijk zeggen. Ook de linkse partijen hebben zich veel te lang in slaap laten sussen door de mantra’s van het neoliberalisme. Kok had zijn veren beter niet af kunnen schudden.’

› **Als je nou zoveel over de geschiedenis weet als jij, dan moet je vast ook iets zinnigs kunnen zeggen over de toekomst. Wat zijn de grote ontwikkelingen waar we op moeten letten?**

‘De industrialisatie van Azië, en de geopolitieke gevolgen daarvan. En, ik denk, de verandering van de energiepolitiek.’

Hij spreekt voor het eerst op fluistertoon. ‘Mag ik nog wat zeggen aan het slot van dit gesprek? Dat wij die Olympische Spelen willen hebben, zeg. Ze zeggen dat het acht miljard gaat kosten, maar de Engelsen hebben nu al vijftien miljard moeten ophoesten. En het levert je niets op. Ik vind het een schande.’

tekst Jan Marijnissen
foto's Suzanne van de Kerk

> SOEP EXPRESS OP VELDTOCHT

foto archief SP

Goed voor 133 badkuipen soep – de SoeP Express op reis.

Twee nieuwe banden, 67.000 gereden kilometers, 338 keer ingezet (tot in Parijs aan toe), 30 overnachtingen, aanzienlijk gebruik van diesel, gas, benzine en water. Nee, het is geen kostenplaatje van een

internationaal transportbedrijf en ook geen bevoorradingslijst van een infanteriedivisie op veldtocht. Het is een greep uit het minutieuze logistieke overzicht van SP'er Henk van der Wal, sinds jaar en dag 'chef

de mission' van de SoeP Express. Sinds de eerste rit van de SoeP Express in oktober 2006 zijn er volgens Van der Wals berekeningen '133 badkuipen soep' uitgeschonken. Op kleinere locaties worden er zo'n 150 koppen soep uitgedeeld en op de grootste (zoals het Malieveld of de Brabanthallen) wel 4.000. 'Dat resulteert in een totale hoeveelheid van 21.300 liter soep in zo'n 133.000 kopjes, oftewel 133 badkuipen', aldus Henk van der Wal. Een actie met de SoeP Express vergt gemiddeld 9 uur, inclusief in- en uitladen, onderhoud, schoonmaak et cetera, blijkt uit het overzicht. Tot nu toe zijn 80 SP-afdelingen bezocht. Van der Wal: 'Dat betekent dat de SoeP Express in 70 afdelingen nog niét is geweest. Jammer, want hij is zeer geschikt gebleken voor het ondersteunen van lokale acties en activiteiten om leden te werven. En het kost de afdeling helemaal niets.' Lachend voegt hij eraan toe: 'En zelf kom ik dan ook nog eens op plekken waar ik nog nooit geweest ben.' Met de verkiezingen in aantocht zullen de kilometer- en badkuipentellers wel weer flink oplopen.

> DORDTSE TREIN-MISÈRE

Een zelfstandige NS en een hogesnelheidslijn om het treinverkeer te verbeteren? In Dordrecht weten ze wel beter. Cees Venderbos van de SP Dordrecht: 'In het verleden heeft de NS de directe intercity-verbinding tussen Dordrecht en Schiphol al afgebouwd. En nu is de NS het treinverkeer aan het reorganiseren zodat gewone intercity's over de verliesgevende hogesnelheidslijn kunnen gaan rijden. Daardoor kun je straks vanuit Dordrecht nog maar één keer in plaats van vier keer per uur met de intercity naar Rotterdam of Breda. Er rijden wel stoptreinen, maar die doen er tien minuten langer over, waardoor je precies je aansluiting naar Utrecht mist.' Om deze enorme verslechtering van het openbaar vervoer voor reizigers uit Brabant, Zuid-Holland en Zeeland te voorkomen, heeft de Dordtse SP in weer en wind al ruim 3.100 handtekeningen opgehaald. Deze zullen in juni aan de Tweede Kamer aangeboden worden. De SP-afdelingen in Breda en Rotterdam helpen mee, door de Dordtse flyers ook op de NS-stations in hun eigen stad te verspreiden. In Dordrecht wordt de actie breed gesteund. Venderbos: 'PvdA'ers en D66'ers hebben zelfs al meegeholpen met het uitdelen van onze SP-actiekaarten.'

> SUCCES VIEREN

foto SP-Boxtel

Overall in het land krijgen SP'ers samen met bewoners grote en kleine dingen voor elkaar. Soms wordt zo'n succes ook even gevierd. Zoals in Boxtel, waar de SP in actie kwam tegen plannen voor een parkeerterrein vlak bij het centrum, op de plek van de gemeentevijver en een boomgaard. Onder druk van de acties van de SP, buurtbewoners en actiegroepen trok het Boxtelse bestuur het onzalige plan in. Met

een drankje bij de vijver (foto) vierden omwonenden samen met SP-raadslid Eric van den Broek en bestuurslid Willem van Meurs het succes. En, zoals dat gaat waar mensen samen strijden, ze maakten meteen plannen om de vijver en de boomgaard aantrekkelijker te maken voor zowel toeristen als inwoners van Boxmeer. Zou het een opgezet plannetje van de wethouder geweest zijn..?

VROEG OF LAAT LANGDURIG TOEZICHT OP ZWARE GEWELDS- EN ZEDENDELINQUENTEN

Maart 2007. Krista van Velzen voert namens de SP het woord in het debat over een wetsvoorstel om de periode waarin ex-tbs'ers na hun vrijlating moeten worden gevolgd en begeleid te verlengen van drie naar negen jaar. Ze dient een amendement in.

Van Velzen: 'De SP-fractie is positief over de bereidheid van de regering om de duur van de voorwaardelijke beëindiging te verlengen. In normaal Nederlands: wij zijn blij dat het kabinet tbs'ers die in de maatschappij terugkeren, wat langer in de smiezen wil houden en hen via de rechter wil verplichten om dingen te doen en te laten. Hierdoor wordt namelijk een op maat gesneden behandeling mogelijk. De maatregel loopt in beginsel steeds af. Het is aan de rechter om hem te verlengen. Als hij met behulp van deskundigen concludeert dat het goed is om een tbs'er nogmaals voorwaarden op te leggen, dan moet dat gebeuren. Dan is dat blijkbaar nodig. Dat pleit ervoor om de eindtermijn niet wettelijk vast te leggen en het aan de rechter en deskundigen over te laten.'

(...)
Ik pleit ervoor om de rechter deze daadwerkelijk te laten verlengen als dat nodig is. Ik

foto: Govert de Roos

Krista van Velzen

ben er geen voorstander van om een tbs'er veilig te verklaren als hij negen jaar onder voorwaarden in de maatschappij heeft rondgelopen. Die negen jaar zegt mij niets. Het gaat mij om de situatie van de desbetreffende patiënt, van de desbetreffende tbs'er. Als de diensten die zich met hem bemoeien, zoals de reclassering en de klinieken, aangeven dat het veilig is, dan is het veilig. Het is niet veilig omdat in de wet staat dat het na negen jaar veilig is. Ik ben er dan ook geen voorstander van om dergelijke arbitraire getallen in de wet op te nemen.

(...)

Ik roep de Kamer daarom op om mijn amendement te steunen, wat regelt dat de beslissing of iemand nog toezicht nodig heeft, aan rechters en deskundigen wordt overgelaten.'

Van Velzen vindt een medestander in VVD-Kamerlid Fred Teeven en ook de PvdD, SGP en PVV stemmen voor. Onder meer de PvdA en het CDA steunen het amendement echter niet. Daardoor loopt het toezicht op ex-tbs'ers voortaan na negen jaar automatisch af.

Maart 2012. Teeven, inmiddels staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, kondigt een wetsvoorstel aan waarmee langdurig of (indien noodzakelijk) levenslang toezicht op tbs'ers mogelijk wordt. Deze beoordeling is aan de rechter. Periodiek moet worden getoetst of verlenging van de maatregel noodzakelijk is, precies zoals Krista van Velzen vijf jaar geleden voorstelde.

De SP is er vaak vroeg bij om gevolgen van beleid te voorzien en problemen te signaleren. Vroeg of laat komen andere partijen in de Tweede Kamer er achter dat onze analyse klopte.

> DE LEGE HANDEN VAN WILDERS

De val van het kabinet-Rutte betekent het einde van de machtige gedoogpositie van de PVV. Maar wat heeft de gedoogrol nu precies opgeleverd? Zolang Wilders het kabinet gedoogde, hield hij zich keurig aan de afspraken met VVD en CDA. Afspraken die een aanval op de verzorgingsstaat betekenden, waarover Wilders en de zijnen in hun verkiezingsprogramma nog zulke warme woorden hadden gesproken. Daarmee liet de PVV talloze mensen, waaronder de buschauffeurs, de medewerkers in de zorg en de sociale werkplaatsen in de kou staan. Het boekje 'PVV: gedogen tegen welke prijs?' dat het Wetenschappelijk Bureau onlangs publiceerde, staat bol van PVV-draaimomenten van de afgelopen twee jaar, onder meer op het gebied van de AOW, zorg, sociale zekerheid et cetera. Maar wat leverde dat de PVV nu op? Volgens Arjan Vliegthart, co-auteur van het boekje en directeur van het Wetenschappelijk Bureau van de SP, heeft de PVV actief geholpen aan de sociale afbraak van Nederland, zonder dat Wilders er iets voor terug heeft gekregen. 'Zijn stokpaard-

jes zoals de dierenpolitie, het boekkaverbod en de aanscherping van het asielbeleid staan op de tocht. Niemand maakt zich er meer hard voor. De PVV heeft zijn sociale beloften gebroken, maar heeft er niets blijvends voor teruggekregen. Wilders staat met lege handen.'

Nu het kabinet gevallen is, is het volgens Vliegthart de vraag wat de PVV gaat doen. Veel van de plannen van de regering zijn nog plannen, geen beleid. Over de verplichte aanbesteding van het openbaar vervoer en ook over de ingreep in de sociale werkplaatsen moet in de Eerste of Tweede Kamer nog een besluit vallen. 'Dit is voor Wilders de kans om woorden en daden wél met elkaar in overeenstemming te brengen. Wat dat betreft geldt: beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Dan is ook voor Wilders de val van het kabinet niet voor niets geweest.'

Het boekje is de zevende uitgave in de SP-SPECIAL-reeks. Te bestellen op www.sp.nl/shop onder 'Boeken'.

foto: SP-Appingedam

> METAMORFOSE VOOR DE CAMPAGNE

Is ie niet mooi, de voormalige viskar die door de SP Appingedam is omgetoverd tot een ingenieuze, volledig uitklapbare SP-promotiekar? Net op tijd voor de verkiezingscampagne. De afdeling zoekt nog een goedkope aanhangwagen, waarop de kar vervoerd kan worden. Stuur een mailtje aan appingedam@sp.nl als je tips hebt, of de promo-wagen wilt lenen met je SP-afdeling.

> EERSTE SLACHTOFFER BEZUINIGINGEN SPECIAAL ONDERWIJS: HET LUMEIJN

foto Sander van Oorspronk

De keiharde belofte van minister Van Bijsterveldt dat geen enkele school vanwege de bezuinigingen op het speciaal onderwijs zou verdwijnen, blijkt niets waard te zijn. De eerste school die zal verdwijnen is al bekend: Het Lumeijn in Zwolle. Directeur Eric Rietkerk: 'In de regio IJssel-Vecht komt naar verwachting meer dan 4 miljoen euro minder beschikbaar voor zorgleerlingen, doordat het geld anders verdeeld wordt over het land. Daar komt de bezuiniging op speciaal onderwijs nog eens bovenop. De gezamenlijke middelbare scholen anticiperen op die draconische maatregel en kunnen zich geen gespecialiseerde onderwijsvoorziening meer veroorloven.' SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk heeft hierover onmiddellijk Kamervragen gesteld aan de minister: 'Het kabinet-Rutte wil 300 miljoen bezuinigingen op kinderen die wat extra zorg en aandacht nodig hebben om mee te kunnen komen op school. De schade zal enorm zijn. Zo zullen de tweehonderd kinderen van Het Lumeijn

straks met minder deskundige hulp in veel grotere klassen op gewone scholen zitten. Zonder de juiste begeleiding vallen deze kinderen sneller uit en komen ze onnodig thuis te zitten. Maar minister Van Bijsterveldt weigert iets te doen voor deze kinderen, want Het Lumeijn is volgens haar geen school.' Rietkerk: 'We zijn een orthopedagogisch didactisch centrum met een onderwijsvoorziening. Het is wel heel opvallend dat de enige plek in de regio waar deze kinderen het onderwijs kunnen krijgen dat ze nodig hebben, straks noodgedwongen moet sluiten vanwege een woordspelletje van de minister.'

De SP is het absoluut niet eens met de kortzichtige bezuinigingen op het speciaal onderwijs en doet er alles aan om de onderwijsvoorzieningen open te houden. Zo heeft de Zwolse SP-afdeling direct een motie ingediend dat Het Lumeijn open moet blijven. SP-gemeenteraadslid Frank Futselaar: 'De motie is unaniem aangenomen en de wethouder zoekt nu naar een oplossing. Veel gemeenten zeggen niet verantwoordelijk te zijn voor onderwijs, maar dat zijn ze wel degelijk en deze kinderen mogen niet op straat belanden.' Volgens Jasper Van Dijk is er nog wel hoop voor scholen als Het Lumeijn: 'CDA en VVD houden halsstarrig vast aan hun onaanvaardbare bezuinigingen op het speciaal onderwijs, maar door de val van het kabinet slagen ze hier voorlopig gelukkig niet in. Met acties in het hele land en een goede verkiezingsuitslag kunnen we er deze zomer voor zorgen dat er ook geen nieuwe bezuiniging meer komt op het speciaal onderwijs.'

www.sp.nl/onderwijs

**OP NAAR DE
200
AFDELINGEN!**

In de Gelderse gemeente Overbetuwe is een SP-werkgroep opgericht. De kersverse groep is meteen al in actie gekomen, tegen de plannen voor de bouw van een nieuw gemeentehuis bij station Elst à 29 miljoen euro. Een te groot financieel risico, vindt de

werkgroep, en in deze tijden van bezuinigingen al helemaal onverantwoord. Er zijn volgens SP'er Jeroen Kolkman veel goedkopere alternatieven. Daarnaast maken de plannen de spooruitbreidingen bij station Elst onmogelijk, waarvoor de SP-fractie in de Gelderse Provinciale Staten al een poos strijd levert. Kolkman pleit er nu namens de SP-werkgroep voor om een referendum te houden over de dure nieuwbouw, of anders de beslissing uit te stellen tot de volgende raadsverkiezingen, zodat de kiezers ook een stem in het kapittel hebben.

> ACTIE TEGEN BRIEVEN- BUSCONSTRUCTIES

SP-Europarlementariër Dennis de Jong is een van de vijf opstellers van een resolutie met voorstellen om belastingontduiking en belastingontwijking aan te pakken. De resolutie werd half april aangenomen door het Europees Parlement. Door belastingontduiking en -ontwijking gaat in Europa naar schatting 1.000 miljard euro per jaar (een biljoen!) aan belastingopbrengsten verloren. De Jong is blij dat hier nu eindelijk actie tegen wordt ondernomen: 'Het is stuitend te zien dat multinationals als IKEA, het van huis uit Italiaanse oliebedrijf ENI, Coca-Cola HBC, de zogenaamd Griekse frisdrankenbottelaar en de grootste Portugese supermarktholding Jerónimo Martins belastingontwijken via een Nederlandse brievenbusconstructie. En dat terwijl overal in Europa gewone mensen de broekriem moeten aanhalen als gevolg van de bezuinigingswoede. De zwaarste schouders dragen nu de lichtste lasten, dat moet anders.' Een week eerder kreeg de SP'er een toezegging van eurocommissaris László Andor dat hij een andere brievenbusconstructie gaat aanpakken: loondumping via brievenbusbedrijven. De Jong: 'Truckers hebben bijvoorbeeld te maken met dit probleem: er wordt een bv'tje in het buitenland opgericht om de Nederlandse cao te ontduiken. Truckers moeten dan werken onder Oost-Europese arbeidsvoorwaarden of ze worden weggeconcurrereerd door goedkopere werknemers. Ik ben blij dat dit straks niet meer mag.'

> VERBOD NERTSEN- HOUDERIJ NADERBIJ

SP en PvdA hebben een aanvulling ('novelle') naar de Tweede Kamer gestuurd op hun initiatief-wetsvoorstel om een einde te maken aan de productie van nertsenhout. Het oorspronkelijke voorstel gaf nertsenhouders tot 2024 de tijd om hun bedrijf af te bouwen. Deze wet, nog ingediend door de oud-Kamerleden Krista van Velzen (SP) en Harm Evert Waalkens (PvdA), is al aangenomen in de Tweede Kamer maar dreigde alsnog te stranden in de Eerste Kamer. Die maakte zich zorgen over mogelijke problemen wanneer nertsenhouders bijvoorbeeld hun pensioen naderen. De aanvulling vangt die problemen op.

EN DAT IS TWEE!

De Eerste Kamer heeft nu ook ingestemd met de tweede SP-wet ooit. Nadat enkele weken geleden SP-Kamerlid Renske Leijten de eerste 'Agnes Kant-wet' door de senaat loodste (Tribune april 2012), is het haar met de tweede ook gelukt. De kern van deze wet: gemeenten zijn niet meer verplicht om thuiszorg te organiseren met een openbare aanbesteding. De eerder aangenomen wet voorziet in een fatsoenlijk basistarief in de thuiszorg. De twee thuiszorgwetten samen betekenen het einde van de verplichte marktwerking in de thuiszorg. Thuiszorg is niet een commerciële dienst, maar kan vanaf nu als maatschappelijke taak gezien worden. Daarmee vervalt de Europese eis om aan te besteden. Een enorme overwinning voor de thuiszorgwerkers en alle reden om de champagne te laten knallen!

foto Bas Stoffelsen

RONALD VAN RAAK OVER TIENJARIGE AIVD

‘DE AIVD HOUDT ZICH AL VIJF JAAR NIET AAN DE WET’

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) bestaat dit jaar tien jaar. SP-Kamerlid Ronald van Raak heeft een taart in het vooruitzicht gesteld, maar alleen als er goed werk wordt geleverd. Van Raak denkt dat meer openheid nodig is: ‘We moeten nu te vaak vertrouwen op de geruststellende woorden van de minister.’

Linkse partijen en activisten hebben een moeizame relatie met de veiligheidsdiensten. De voorganger van de AIVD, de BVD, had als belangrijkste doel het bestrijden van het communisme en alles wat daar in hun ogen maar een beetje op leek. De dienst werd in 1949 mede opgericht vanwege het verkiezingssucces van de Communistische Partij Nederland (CPN). De PSP (Pacifistisch Socialistische Partij), de vredesbeweging, antifascistische groepen en dierenrechten-

revolutie wordt gepland. Maar als je erachter komt dat dit niet het geval is, moet je ook heel snel weer wegwezen. Na de val van de Muur verdween de dreiging van ‘de Russen’ en is men begonnen de dienst te moderniseren. De politiek wilde meer grip van het parlement op de diensten. Onderdeel daarvan was de instelling van een commissie om de veiligheidsdiensten te controleren. Dat is de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en

dien aan de slag is gegaan om die problemen op te lossen. Maar wederom: weten doe ik het niet. De minister spreekt wat geruststellende woorden en daar moeten we het maar mee doen.’

› Hoe zou het dan moeten?

‘Heel simpel: geef de CTIVD altijd de mogelijkheden die er waren bij het onderzoek na de moord op Van Gogh. Laat deze commissie regelmatig de AIVD doorlichten op de vraag of er wel goed gewerkt wordt. Nu is de controle van de AIVD gewoon niet op orde. Volksvertegenwoordigers zijn voor controle afhankelijk van de informatie die de minister kwijt wil. Zelfs Rob Bertholee, sinds eind vorig jaar hoofd van de AIVD, pleit voor een transparantere veiligheidsdienst.’

› Over transparantie gesproken: jij hebt een taart beloofd als de AIVD openheid geeft over wie er gevolgd zijn, toch?

‘Dat is niet alleen een kwestie van transparantie; het is een wettelijke plicht. De zogenoemde notificatieplicht. Sinds 2002 is de AIVD verplicht om mensen die ze gevolgd hebben daarvan op de hoogte te stellen. Er zijn natuurlijk uitzonderingen; zo kan het zijn dat men nog niet klaar is met het onderzoek. Maar voor de rest geldt: vijf jaar na dato is de AIVD verplicht de gevolgde mensen op de hoogte te stellen. Zij krijgen dan op verzoek ook inzage in hun dossier. In 2007 verwachtte ik dus dat het notificaties

‘Het begint een oude taart te worden’

organisaties werden geïnfiltrerd. Niet alleen om informatie te krijgen, maar ook om gewelddadige acties te organiseren.

SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak, woordvoerder Binnenlandse Zaken, vermoedt dat die tijden achter ons liggen: ‘Dat vermoed ik, maar zeker weten doe ik dat natuurlijk niet. Het heet niet voor niets een geheime dienst. Het is natuurlijk belachelijk dat een dienst die de rechtsstaat moet beschermen, infiltreert in politieke partijen en mogelijk zelfs verstorend optreedt. Nou, laat ik het anders zeggen: ik snap dat je bij een nieuw opgerichte partij even komt neuzen of er geen gewelddadige

Veiligheidsdiensten (CTIVD). De leden daarvan worden door de Tweede Kamer aangewezen. De CTIVD mag alleen kijken of de dienst zich aan de wet houdt. Dat is jammer, want zo komen we er bijna niet achter of de AIVD zijn werk wel góéd doet.’

› Is er reden om daaraan te twijfelen?

‘Jazeker. Na de moord in 2004 op Theo van Gogh mocht de CTIVD meer onderzoeken dan normaal. Toen bleek dat de AIVD moordenaar Mohammed B. door interne fouten uit het oog had verloren. Afdelingen bleken niet goed samen te werken, informatie werd niet goed verwerkt en er was nog meer mis. Nu wil ik best geloven dat de AIVD sinds-

ging regenen. Toen bleek dat die uitbleven, heb ik de AIVD een taart beloofd. Pas als de dienst aan haar wettelijke verplichting heeft voldaan, mogen ze 'm komen aansnijden.'

› **En die taart is nog steeds niet geclaimd?**

'De AIVD bestaat dit jaar tien jaar, en de taart begint een oude taart te worden. Dat klinkt allemaal grappig, maar dat betekent dus dat onze veiligheidsdienst zich niet aan de wet houdt, al vijf jaar lang niet! Ik heb de minister gevraagd hoe dit nu toch kon. Waarom zijn er geen meldingen gedaan? Het antwoord was schokkend. Volgens de AIVD willen ze wel meldingen doen, maar kunnen ze de adresgegevens van de gevolgde mensen niet meer terugvinden. Kun je je dat voorstellen? Onze laatste verdedigingslinie tegen terrorisme en andere aanvallen op de democratie kan niet achter het adres komen van mensen die ze soms jarenlang gevolgd hebben. Van geen van hen dus! Ze

› **Dus Emile Roemer mag wel luisteren, maar niks zeggen?**

'Binnen die commissie kan hij natuurlijk zijn zegje doen en zijn controlerende functie uitoefenen. Maar hij mag er niet mee naar buiten komen; ook niet naar zijn fractiegenoten. De veiligheidsdiensten moeten de democratie beschermen, soms moet dat in het geheim, maar dat betekent niet dat het falen van de dienst geheim moet blijven. De minister bepaalt samen met het hoofd van de veiligheidsdienst wat geheim moet blijven. Het risico daarvan is dat informatie die ongunstig is voor de regering geheim wordt verklaard; dan kan het parlement daar dus niks mee doen.'

› **Wie moet dat dan bepalen?**

'Uiteindelijk de Tweede Kamer natuurlijk, maar dat kan alleen op hoofdlijnen. Anders moet je in openheid over geheime informatie spreken, en dat kan niet. Ik zie ook hier

foto: Archief SP

SP EN BVD

Dat de BVD in de begintijd de SP in de gaten hield, lijkt weinig twijfel. Afsplitsingen van de CPN werden door de veiligheidsdienst actief versterkt om de macht van de CPN te breken. Een infiltrant in een van de voorlopers van de SP werd al vroeg ontdekt, omdat hij te bellen was op een nummer van de politie. Ook is bekend dat er een verslag van de oprichtingsvergadering van de SP bij de autoriteiten circuleert, hoewel daar alleen leden aanwezig waren. Hoe lang de infiltraties hebben geduurd, is niet bekend. De vroege SP'ers lieten zich er niet gek door maken. Eén van hen, Koos van Zomeren vertelt over toenmalige voorzitter Daan Monjé: 'Kijk, je kunt over Daan een hoop zeggen, maar hij had een nuchter boerenverstand. Als je je hoofd op hol laat brengen door geruchten over de BVD, dan krijgen ze hoe dan ook hun zin, zei hij altijd. Alle leden moesten gewoon zo hard werken dat degenen die de boel wilden verraden in ieder geval ook een hoop goed werk deden.'

 Dit en meer is te lezen in een Tribune-artikel uit 2004 met de titel 'Wat hebben SP en BVD met elkaar te maken?' van Wouter Beekers. Hier terug te lezen: sp.nl/9z5as

voor hulpverleners. Als duidelijk wordt dat die mogelijk aan spionage doen, wordt hun werk enorm bemoeilijkt. Ik vind dat de veiligheidsdiensten dat soort beroepen moeten uitsluiten als dekmantel.'

tekst Diederik Olders
foto Sander van Oorspronk

'Ze kunnen je telefoon tappen, maar achter het nummer komen lukt niet?'

kunnen je telefoon tappen, maar achter het nummer komen lukt niet? Mijn conclusie is dat ze óf jokken, óf de minst bekwame veiligheidsdienst in de geschiedenis zijn. Ik weet niet wat erger is.'

› **Wat kun je doen als volksvertegenwoordiger?**

'Behalve ze een beetje stimuleren met een lekkere taart kom ik als volksvertegenwoordiger weinig verder. Als ik vraag hoe vaak er afgeluisterd wordt, hoor ik 'geheim'. Als ik vraag hoeveel mensen een notificatie hebben gekregen, krijg ik 'geheim'. Trouwens, toen ik meteen daarna een journalist van het AD vroeg dezelfde vraag te stellen, kreeg hij meteen antwoord. Het parlement móét meer middelen hebben om de AIVD te controleren. Een sterkere rol van de CTIVD is daarom heel belangrijk.'

› **Is de CTIVD de welbekende 'Commissie Stiekem'?**

'Nee, dat is de bijnaam voor de Tweede Kamercommissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. Daarin zitten alleen de fractievoorzitters, in ons geval Emile Roemer. Zij verplichten zich tot geheimhouding en worden geïnformeerd over de activiteiten van de veiligheidsdiensten.'

weer een taak voor de CTIVD: die kan hier uitstekend over adviseren. Ik zou de vraag of bepaalde informatie geheim moet blijven in elk geval niet laten beantwoorden door een minister die er politiek belang bij kan hebben, of een hoofd van een dienst die er belang bij heeft.'

› **Je pleit er ook voor dat journalistiek niet als dekmantel wordt gebruikt.**

'Klopt. Doordat voormalig geheim agent en journalist Paul Kraaijer in 2011 uit de school klapte over zijn activiteiten – hij was 25 jaar lang geïnfiltrerd in antifascistische groepen en dierenrechtenorganisaties – weten we dat journalisten door de geheime dienst worden ingezet. Niet onlogisch, vanuit de veiligheidsdiensten bezien. Zeker in oorlogsgebied is het een handige dekmantel om niet op te vallen als je heel veel aantekeningen maakt en bewaart. Maar vanuit de samenleving gezien is dat zeer onwenselijk. Want dat betekent dat journalisten niet meer vertrouwd worden. En dat is weer niet goed voor de onafhankelijke rol die de journalistiek in de rechtsstaat hoort te spelen. Reporters moeten de waarheid niet verbergen, maar boven tafel krijgen. De vakbond voor journalisten is het hier helemaal mee eens. Ik vind trouwens dat zo iets ook moet gelden

SP TREKT WETHOUDER BOXMEER TERUG

‘TOT HIER EN NIET VERDER’

Bijstandsgerechtigden verplichten langdurig onder het minimumloon te werken, zoals een meerderheid van de bestuurders in Boxmeer wil, dat is niet sociaal. Daarom heeft de SP Boxmeer besloten wethouder Dick Schaap terug te trekken uit het college van burgemeesters en wethouders.

2 april jongstleden. Ruim dertig Boxmeerse SP'ers zijn bijeengekomen in een speciale ledenvergadering over de lokale bestuurs-crisis. Wethouder Sociale Zaken Dick Schaap vertelt waarom hij en de SP-fractie tijdens een raadsvergadering de confrontatie zijn aangegaan met coalitiepartners CDA en LOF (de plaatselijke partij Lokale Onafhankelijke Fractie). Toen deze partijen in 2010 met de SP het gemeentebestuur vormden, zijn er tijdens de coalitieonderhandelingen duidelijke afspraken gemaakt. Boxmeer, de plaats waar Emile Roemer in 2002 wethouder werd, zou haar sociale gezicht behouden. Ook als er moeilijke tijden aanbraken, zoals nu vanwege de bezuinigingen die het kabinet-Rutte oplegt. Maar nu zetten de coalitiepartners een streep onder die sociale afspraak.

Schaap: 'Om meer mensen vanuit de bijstand aan werk te helpen, willen het CDA en LOF in Boxmeer mensen langdurig aan het werk zetten zonder ze het wettelijk minimumloon te betalen. Zij behouden alleen hun uitkering. Het minimumloon is netto ruim 1200 euro, terwijl alleenstaanden in de bijstand zo'n 800 euro krijgen. Dat is 400 euro minder per maand, veel geld dus.

Zo haal je hen niet uit de armoede en voor volwaardig werk moet gewoon volwaardig betaald worden. Werk moet lonen! We hebben er het geld ook voor. Door dit besluit toch te nemen, verliezen we als sociale gemeente onze geloofwaardigheid. Wij als SP ook, als ik het als wethouder uit ga voeren. Daarom hebben we gezegd: 'Tot hier en niet verder', en dat via de media aan iedereen duidelijk gemaakt.'

Trots

Aan het einde van de avond nemen de leden unaniem het pijnlijke besluit om na tien jaar uit het dagelijks bestuur van de gemeente te stappen. 'Het is als oppositiepartij moeilijker zaken voor elkaar te krijgen. Maar in een coalitie blijven terwijl je geen invloed meer hebt op de belangrijkste onderwerpen is nog veel erger', concludeert Winfried Bosters, fractievoorzitter in de gemeenteraad. 'Er is in de afgelopen tien jaar heel wat verbeterd in Boxmeer, al is regeren lang niet altijd gemakkelijk. We hebben ook compromissen moeten sluiten, dat kan niet anders. Maar niet ten aanzien van onze basisprincipes, je moet jezelf niet verloochenen.' Gerard Everink, die zelf SP-wethouder Sociale

Zaken is geweest in Boxmeer, is trots op deze moedige stap: 'Hulde voor hoe jullie staan voor de bevoegenheid en ideologie van de SP!' Dat gevoel van trots en strijdbaarheid overheerst ook tijdens de gesprekken na afloop. Bestuurslid Mariëlla van Wijnen: 'We hebben de afgelopen tijd moeten bezuinigen op de bibliotheek, kunst en cultuur. Mensen vroegen zich af of we ook werken onder het minimumloon zouden slikken. Nee dus! Afgelopen zaterdag steunden binnen een mum van tijd tweehonderd mensen ons met een handtekening, ook CDA-stemmers. Ze begrijpen heel goed waarom we hier een streep zetten.' Hoe nu verder? 'Zaterdagmiddag staan we weer in het dorp om tekst en uitleg te geven. We gaan ook zo snel mogelijk een afdelingskrant huis aan huis verspreiden, en uiteraard binnen en buiten het gemeentehuis onze strijd voor het sociale gezicht van Boxmeer voortzetten.' Principes gaan voor pluche.

tekst Jola van Dijk
foto Rob van Praag

Wethouder Dick Schaap (links), afdelingsbestuurder Mariëlla van Wijnen (midden) en fractievoorzitter Winfried Bosters (rechtsonder) overleggen samen met andere fractie- en bestuursleden over de precieze formulering van de besluiten die aan de algemene ledenvergadering voorgelegd zullen worden. De leden steunen hun wethouder en hun raadsfractie volledig. 'Laat die mensen zelf maar eens schoffelen voor 800 euro in de maand', klinkt het onder luid applaus. Iemand wijst naar Emile Roemer, die ook naar de ledenvergadering is gekomen: 'Daar zit een man die zich elke dag het eelt op de tong praat voor een socialer Nederland. En dan zouden we hier in Boxmeer het tegenovergestelde doen? Dat kan niet!'

foto's Diederik Oolders

‘REGERINGSDEELNAME LIGT NU VOOR DE HAND’

De SP is klaar voor een nieuwe fase: regeringsdeelname. Dat zegt Jan Marijnissen (59) in de aanloop naar het XVIII Partijcongres in juni. Veertig jaar opbouw en ontwikkeling maakt dat de partij nu die volgende stap kan zetten, aldus de partijvoorzitter. ‘Maar besef wel dat dat ook een prijs heeft.’

Het is maandag 16 april, de eerste officiële werkdag in het schitterende nieuwe partijpand in Amersfoort. Voor het eerst luncht het SP-personeel in de ruime kantine op de bovenste verdieping, letterlijk *a room with a view*. De eerste keer is altijd het spannendst. Maar Jan Marijnissen oogt tijdens de lunch juist ontspannen en opgelucht.

‘Ja, ik ben ontzettend opgelucht. En blij. Twee jaar lang hebben we aan dit gebouw gewerkt en leidde ik het project. Die tijd is buitengewoon spannend geweest. Ik bedoel: zoveel gebouwen heb ik in mijn leven nou ook weer niet gerenoveerd, haha. En voor de partij is het absoluut een mijlpaal, zeker als je kijkt naar waar we als partij vandaan zijn gekomen. In 1972 begonnen we met een paar lokale afdelingen, weinig leden, weinig kader en weinig ervaring. Als je dan ziet dat we anno nu een campagne hebben met als motto ‘Op naar de 200 afdelingen’, dat we een nieuw partijpand hebben neergezet en dat de peilingen uitermate gunstig zijn, dan denk ik dat we een fase doormaken waar we ontzettend trots op kunnen zijn.’

› **De partij bestaat dit jaar veertig jaar. Begint de SP nu aan een tweede jeugd? Of is het een midlifecrisis?**

‘Haha, nee. Ik denk dat we de adolescentie bereikt hebben. Een adolescent heeft veel dingen in de wereld al verkend en heeft

ook al de nodige levenswijsheid in huis. Tegelijkertijd heeft hij nog een heel leven voor zich. Dat is de SP op dit moment. En als we tot de regering zijn toegetreden, kunnen we zeggen dat we volwassen zijn geworden. Want dan zullen er weer allerlei nieuwe problemen opdoemen, maar ik denk dat we een dermate sterke jeugd hebben gehad dat we er klaar voor zijn.’

› **Tijdens het XVIII SP-Congres, op 2 juni in Breda, zal toekomstige regeringsdeelname een belangrijk thema zijn. Jij zegt dat de partij daar nu klaar voor is. Wat is het verschil met bijvoorbeeld 2006, toen je dat ook al zei?**

‘Toen we in 2006 die vijftienvintig Kamerzetels haalden, kon je ook zeggen: de SP had de sprong kunnen maken. En het had inderdaad gekund als de andere partijen het ook gewild hadden. Alleen hadden mensen daar wel van opgekeken, denk ik. Maar nu hebben mensen veel meer het gevoel van: nou, die SP doet het zo goed in de peilingen en is zo populair; het ligt eigenlijk voor de hand dat die partij gaat meeregeren. En dat is het verschil met 2006. Wist jij dat nu één op de drie Nederlanders aangeeft mogelijk op de SP te gaan stemmen? Eén op de drie!’

› **Maar dat zijn externe factoren. Je zegt niet: de mate van adolescentie die we nu hebben is niet te vergelijken met die van zes jaar geleden.**

‘We hebben natuurlijk weer zes jaar meer ervaring. We hebben ons sindsdien nóg beter ingelezen in alle mogelijke onderwerpen, nóg meer onderzoeken onder de bevolking gedaan, ons ledental uitgebreid, noem maar op. In die zin zijn we alleen maar wijzer en veelzijdiger geworden. Ik denk dat we er nu echt aan toe zijn. Het is de volgende fase in de ontwikkeling van de partij, net zoals dit nieuwe pand een fase vertegenwoordigt. Dat is ondenkbaar zonder onze veertigjarige geschiedenis. De SP heeft zich in die veertig jaar langzaam maar zeker ontwikkeld en het volgende stadium is de mogelijke deelname aan de regering.’

› **Een bestanddeel van de geschiedenis van de SP is de afdrachtregeling. Gaat die ook een nieuwe fase in?**

‘Of we de afdrachtregeling gaan aanpassen is nog geen gelopen race. Omdat er nogal wat ingewikkelde aspecten aan de uitvoering ervan zitten, hebben we aan de afdelingen voorgesteld om die in een kleinere setting, namelijk in de partijraad, te behandelen. Alhoewel het iedereen vrij staat om het tijdens het XVIII Congres aan de orde te stellen, want op een congres van de SP is alles – dus ook de afdrachtregeling – aan de orde. Maar in de zomer zullen we de afdelingen uitnodigen om suggesties naar voren te brengen. In de partijraad van november zal worden besloten de regeling al dan niet aan te passen.’

'De publieke sector opnieuw uitvinden'

Realiseer je ondertussen wel: de keren dat de afdrachtregeling de laatste jaren in het nieuws is geweest was het altijd naar aanleiding van mensen die er bezwaar tegen maakten. Terwijl ze er zelf voor getekend hadden en de hele partij er achter staat en er trots op is, zoals op elk congres weer blijkt.'

› Hoe komt dat, denk je?

'Kamerleden zorgen heel goed voor zichzelf. Ze behoren tot de vijf procent best betaalde Nederlanders, hebben uitstekende voorzieningen, een uitstekende wachtgeldregeling enzovoorts. Dat zien de mensen natuurlijk ook. Wij hebben vanaf het begin gezegd: je moet niet substantieel meer willen verdienen dan de mensen die je vertegenwoordigt. Onze Kamerleden hebben een modaal salaris en onkosten worden vergoed. Er is niemand die daarover klaagt; iedereen weet waar hij of zij mee in heeft gestemd. Wij vinden dat Kamerleden niet meer moeten verdienen dan een onderwijzer of een verpleegkundige. Waarom? Omdat je dan de problemen beter kent en herkent zoals de gewone man in Nederland daar ook dagelijks mee te maken heeft. Kijk, als jij het je financieel kunt permitteren om zes maanden per jaar op vakantie te zijn, dan sta je toch anders in het leven dan iemand die dag in dag uit moet pezen en dan nóg te weinig geld heeft om rond te komen. Ten tweede is de afdrachtregeling een prima middel om carrièrezucht te temperen. Er zijn mensen

die erg uit zijn op status en inkomen en zij zouden onze aanpak in de politiek kunnen vertroebelen. Ten derde: we huldigen het principe van gelijke monniken, gelijke kappen. Waarom zou een SP-raadslid voor zijn werk voor de partij dik betaald moeten worden, terwijl mensen die op een andere manier actief zijn voor de partij er niks voor krijgen omdat het vrijwilligerswerk is? Tot slot: dankzij de afdrachtregeling zijn we in staat om heel veel dingen te doen, acties en campagnes voeren, scholingen voor afdelingen organiseren en bijvoorbeeld ook dit pand verwerven.'

› En als straks regeringsdeelname gaat lukken, hoe gaat Nederland zich dan onderscheiden van andere landen in West-Europa?

'We zullen natuurlijk compromissen moeten sluiten. Maar als ons dat lukt dan zal er ander beleid gevoerd gaan worden met betrekking tot internationale interventies in derdewereldlanden. Daar gaan we wat ons betreft niet meer aan meedoen. Hoewel je natuurlijk nooit precies weet wat de toekomst zal brengen. Maar als je de ervaringen in Afghanistan en Irak bekijkt, dan zijn wij op voorhand al tegen een oorlog tegen Iran, die aanstaande lijkt te zijn. Op nationaal niveau denk ik dat we moeten proberen om de publieke sector opnieuw uit te vinden. Dus zaken als onderwijs en zorg niet langer zien als een sluitpost op de begroting, maar voldoende geld daarvoor beschikbaar maken. Maar nog belangrijker: de organisatie ervan aanpassen zodat de bureaucratie eruit kan en iedereen weer kan opereren met eer van zijn werk. Verder: we moeten iets doen aan de volkshuisvesting. Mensen met lage inkomens moeten ook fatsoenlijk kunnen wonen, evenals de middenklasse natuurlijk. Veel woningcorporaties zijn totaal ontspoord en we zullen er echt voor moeten zorgen dat de overheid daar weer een vinger in de pap krijgt. De inkomensverschillen zullen we verkleinen, armoede onder kinderen zullen we aanpakken. En dan natuurlijk de financiële sector, die feitelijk een nutsbelang in private handen is. Dat botst constant en daar moeten we wat aan doen. Kortom, een hele lijst van voor de SP heel belangrijke zaken, die we allemaal zullen inbrengen. Maar óf, respectievelijk de mate waarin, we dat allemaal in een regeerakkoord

krijgen is natuurlijk mede afhankelijk van de ruimte die we weten te bedingen aan de onderhandelingstafel. En die ruimte wordt vooral bepaald door de verkiezingsuitslag.'

› En, hoe staan we er ideologisch voor?

'Goed, denk ik. Dat is iets wat ik zelf natuurlijk als voorzitter altijd heb moeten bewaken. En waar ik ook actief aan heb bijgedragen door middel van de boeken die ik gepubliceerd heb. Ik geloof dat wij in een heel vroegtijdig stadium het neoliberalisme als zodanig ontmaskerd hebben. Dat is al in 1996 geweest met het boek 'Tegenstemmen' en daarna zijn we steeds concreter geworden in het leveren van kritiek en het ontwikkelen van werkbare en betaalbare alternatieven voor dat neoliberalisme. Ik denk dat het eerder zo is dat wij de trend hebben gezet dan dat wij trendvolgers zijn.'

› Toch werd uitgerekend bij de laatste Kamerverkiezingen de VVD de grootste partij en zitten we met het meest rechtse kabinet sinds mensenheugenis. Hoe kan dat dan?

'Ik heb daar maar één verklaring voor: het vertragingseffect. Het electoraat reageert altijd met een bepaalde vertraging op bepaalde gebeurtenissen. Toch een beetje verward door de omstandigheden kozen veel mensen voor het oude en vertrouwde, het politieke midden. Het zou pas problematisch zijn als nadien de SP niet fors zou zijn gegroeid qua sympathie onder de mensen. Maar dat is dus wel gebeurd.'

› Dus vroeg of laat komt de omslag alsnog?

'Absoluut. Kijk eens naar hoe bijvoorbeeld de PvdA onze kant op komt. Onlangs kwam PvdA-leider Samsom met zijn plan (als alternatief voor het Catshuisberaad -red.) dat voor een belangrijk deel bestaat uit wat wij altijd gezegd hebben. Echt een beetje 'SP light' en dat vinden wij prima. Op die manier komen er alleen maar meer stemmen voor een ander en beter beleid. En vergis je niet: met uitzondering van D66 en GroenLinks zijn zo'n beetje alle andere partijen ideologisch onze richting op geschoven. Zelfs binnen de VVD worden er nu al kanttekeningen gezet bij bepaalde vormen van marktwerking. En ook het CDA wil meer gemeenschapszin.'

› Over besturen gesproken: in de provincie Noord-Brabant maakt de SP sinds een jaar deel uit van de coalitie en dat leidde al snel tot problemen. Twee Statenleden gaven de pijp aan Maarten. En in Boxmeer stapte de SP onlangs uit het college. Geen beste aanbevelingen, lijkt me.

Het congresstuk van het XVIII SP-congres heeft als titel '1 voor allen'. Het motto van dit congresstuk is: *De grootste vorm van waanzin is deze wereld te accepteren zoals hij is, en niet te strijden voor een wereld zoals hij zou moeten zijn* (Jacques Brel)

‘In Noord-Brabant kwam het natuurakkoord van staatssecretaris Bleker ter sprake, dat de SP op landelijk niveau afwijst. Maar als je deelneemt aan het bestuur, moet je wel onder ogen zien dat die taken worden overgeheveld naar de provincie en dat je daar vervolgens iets mee moet als gedeputeerde. Kijk, ik vind een opstelling van ‘Het is nou eenmaal mijn principe dat...’ niet verstandig, want daarmee sluit je jezelf eigenlijk uit en maak je meeregeren in feite onmogelijk. Dat hebben die twee Statenleden ook ingezien en ze gaven hun zetel op. Overigens zijn ze wel gewoon SP-lid gebleven. Gelukkig, want we moeten wel over dit soort dingen blijven discussiëren. We gaan namelijk vaker meemaken – zeker als we nationaal meeregeren – dat mensen teleurgesteld zijn omdat je niet alles binnenhaalt. Maar dat is ook waarom we er momenteel in het kader van de congresvoorbereiding zo uitgebreid over spreken. Het komt erop aan dat iedereen beseft dat de volgende stap regeringsdeelname is, maar dat dat ook een prijs heeft. Belangrijk is de vraag: wat haal je binnen? Ik durf wel te zeggen: als het netto resultaat van een kabinet waar wij in zitten, is dat de inkomensverschillen groter worden, dan denk ik niet dat wij er lang in zullen zitten. Tot slot: verloochen nooit als fractie je standpunt, maar onderstreep dat je niet kunt regeren zonder compromis te sluiten.’

› **In Boxmeer ging het om werken met behoud van uitkering. Is dat een ononderhandelbaar principe?**

‘Leuk dat je het woord ‘principe’ gebruikt. Want *in principe* wijzen wij werk met behoud van uitkering niet af, maar dan moet het wel voor beperkte tijd zijn. Dit om weer te wennen aan werk vanuit een bijstandssituatie. En dan moet er na verloop van tijd ook gegarandeerd passend, vast werk zijn voor die mensen. En dat was in Boxmeer allemaal niet het geval.’

› **De ledenenquête van afgelopen najaar heeft uitgewezen dat tweederde van de SP-leden voor regeringsdeelname is. Maar dat betekent wel dat eenderde dat níét wil. Dat is wel veel...**

‘Ja, dat is heel veel. Maar die mensen moeten we zien te overtuigen. En als wij door middel van deelname aan het bestuur goede dingen tot stand kunnen brengen, zullen we die mensen ook kunnen overtuigen. Zolang je je kiezers maar kunt uitleggen waaróm je compromissen hebt gesloten; eerlijk zijn. Uitleggen: we vinden nog steeds wat we vonden, maar hebben dat helaas nu niet

foto: Bas Stoffelsen

binnen kunnen halen. Met andere dingen is dat wel gelukt. We blijven strijden.’

› **Je wil graag partijvoorzitter blijven. Waarom?**

‘Ik vind dat het goed zou zijn wanneer er na het aantreden van een nieuwe fractievoorzitter, Emile, continuïteit bestaat in het partijvoorzitterschap. Dat vindt Emile ook en dat kan ik me voorstellen. Door alle ervaring die ik heb – niet in de laatste plaats ook als fractieleider – kan ik een nuttige

rol spelen. Die ervaring is buitengewoon behulpzaam bij alle discussies die ik voer, of dat nu in het dagelijks bestuur is of in het partijbestuur, of in de fractie, waar ik uit hoofde van mijn functie altijd bij aanwezig ben. Dus in deze fase van veel veranderingen en de hoop van toetreding tot een volgend kabinet – mits we voldoende binnenhalen – denk ik: ik kan nog wel gedienschtig zijn als voorzitter.’

tekst Rob Janssen

‘Ik denk dat we een dermate sterke jeugd hebben gehad dat we er klaar voor zijn’

‘ER STAAT HEEL WAT OP HET SPEL’

Hij wil tijdens het XVIII Congres graag herkozen worden als algemeen secretaris van de SP: ‘Ik zie het als een voorrecht om de komende tijd een bijdrage te mogen leveren aan de verdere ontwikkeling van onze partij.’ De komende verkiezingen en de mogelijkheid om daarna een stempel te drukken op de toekomst van Nederland maken dat we een sterke en toekomstbestendige SP nodig hebben, aldus Hans van Heijningen.

‘De vraag of we gaan meeregeren is voor ons geen kwestie van aanschuiven en meedoen. Wij willen Nederland namelijk echt veranderen door de inkomensverschillen te verkleinen, de publieke sector in ere te herstellen, de bevolking meer te betrekken bij het bestuur en een eind te maken aan het uitspelen van autochtoon tegen allochtoon en van jong tegen oud. En iedereen weet dat je dat niet voor elkaar krijgt door in gemeenteraden en colleges te zitten, of in de Tweede Kamer of in de regering vertegenwoordigd te zijn. Daar is heel wat meer voor nodig. Dat maakt het zo belangrijk dat we onze actieve mensen en de bevolking van ons land goed informeren over wat er op het spel staat. Met een sterke SP zijn we in staat om te werken aan een beter Nederland. Duizenden SP’ers gaan de komende maanden met die boodschap de boer op om ervoor te zorgen dat we een grote verkiezingsoverwinning boeken en op die manier voorkomen dat rechts verder kan gaan met hun beleid van sociale afbraak of dat de middenpartijen met een vlees noch vis-beleid komen. Ons land staat voor belangrijke keuzes die ook voor de toekomst van onze kinderen van groot belang zijn.’

› **Zie jij de SP straks in het kabinet zitten?**
‘Geloof me, als het gaat om de vraag of wij voldoende capabele mensen in huis hebben die het aankunnen om bijvoorbeeld minister of staatssecretaris te worden, dan is dat wel mijn kleinste zorg. Dat gaat goed komen. Wat

mij betreft is de grote vraag of we als partij voldoende geworteld zijn in het land om zo’n ingrijpende stap als regeringsdeelname te maken? We hebben als partij een dubbele opdracht. En die is niet alleen ervoor zorgen dat we capabele bestuurders naar voren schuiven, maar ook dat de mensen – vanuit vakbonden en andere maatschappelijke organisaties – in beweging komen en voor hun belangen opkomen.’

› **Maar juist daarin heeft de partij toch veel geïnvesteerd?**

‘Zeker, en als ik ergens trots op ben, dan is het wel dat het ons bijvoorbeeld gelukt is om in de grote steden binnen 24 uur mensen te organiseren om de stakingsacties van bijvoorbeeld de schoonmakers te steunen. We weten ons met succes te verbinden met de mensen die in beweging komen. Van thuiszorgmedewerkers tot leerkrachten en van huisartsen tot agenten, de SP verbindt zich met mensen die in beweging komen voor fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden, respect en beroepseer. Dat is iets waar we van de ene kant trots op mogen zijn, en wat van de andere kant vereist dat we daar dagelijks werk van maken.’

› **Wat moet er dan gebeuren?**

‘We hebben nu 150 lokale afdelingen en zijn hard op weg om dat aantal uit te breiden. Maar in veel afdelingen moeten we zeker nog stappen vooruit zetten als het gaat om

het oppakken van lokale kwesties, om aansluiting te vinden bij punten van onvrede, om samen met mensen op te trekken. En door die mensen ook gezién te worden als de partij die het opneemt voor de belangen van gewone mensen.’

› **Maar het XV Congres in 2007 heette ‘Fundamenten Versterken’ en de uitvoering van de afspraken die toen gemaakt zijn komt ter sprake op het XVIII Congres in juni. Zijn die fundamenten dan eigenlijk wel versterkt?**

‘Op een aantal terreinen hebben we zeker stappen vooruit gezet. Niet alleen door het optreden van Emile, maar ook door onze activisten in het land krijgen steeds meer mensen vertrouwen in onze partij. Zonder rare spelletjes te spelen maar door duidelijke standpunten te koppelen aan overtuigend optreden zijn we er bijvoorbeeld in geslaagd om onze invloed binnen de vakbonden te vergroten.

Daarnaast hebben we de afgelopen jaren als partij bewezen dat we in staat zijn verantwoordelijkheid te dragen; we hebben bewezen dat we kunnen besturen. Praten we over de versterking van afdelingen, dan moet er nog veel gebeuren. Dat heeft vooral te maken met het hoge verloop binnen de afdelingen. Mensen zijn druk met hun werk, hun gezinsleven, zorgtaken en hebben vaak beperkte mogelijkheden om actief te zijn. We hebben meer mensen nodig die er, laat ik zeggen, voor tien, twintig jaar of langer voor tekenen. Op te veel plekken komen mensen aan de voorkant binnen, terwijl er aan de achterkant weer mensen uit lopen.’

› **Hoe voorkomen we dat?**

‘Eerst dit: de sterke positie die de SP op heeft weten te bouwen is te danken aan de inzet van duizenden mensen voor wie de partij en het politiek activisme een rode draad zijn in hun leven. Deze mensen die zich realiseren dat ze bijdragen aan iets wat groter is dan zichzelf en hun eigen kleine omgeving vor-

men de kern van de partij en de mobilisatie. Dat maakt het belangrijk dat we partijleden scholen, motiveren en inspireren. We moeten onze kaderleden stimuleren om na te denken over wat er op het spel staat en hoe hun dagelijkse activiteiten zich verhouden tot dat grotere verhaal. Het gaat om het bewustzijn van: waar zijn wij mee bezig en hoe ontwikkelen dingen zich? Dat is iets waar je continu mee bezig moet zijn. Dat geldt niet alleen voor onze actieve kaderleden maar ook voor onze medewerkers op het partijbureau. Als het SP-personeel zich er niet van bewust is dat er iets op het spel staat en dat het belangrijkste nog moet komen, dan worden we een gewone partij en op die manier redden we het niet. Het is zaak om het vuur brandend te houden in plaats van op de automatische piloot te opereren en te vervallen in gemakzucht en routine. Want ik denk dat dat het grootste gevaar is dat we als partij lopen.'

› Oké, de automatische piloot staat uit.

En nu?

'Allereerst hebben we het op ons volgende

congres over de vraag waar we voor staan en wat onze uitgangspunten zijn. En vervolgens kijken we hoe we die uitgangspunten om gaan zetten in dingen dóen. Die twee aspecten kun je niet los van elkaar zien. Als je dingen doet zonder na te denken, zonder te lezen, zonder te discussiëren, dan ben je een blind werkpaard. En als je anderzijds alleen maar praat over de wereld en niks doet, dan verandert er niks. De meerwaarde zit 'm in die permanente verbinding van praktijk en theorie. Dat is de reden waarom de partij zoveel belang hecht aan scholing. Maar goed, als het gaat om scholing heb je het ook over alles wat je moet leren om effectiever te opereren: op straat, in de gemeenteraad, hoe maak je een afdelingskrant, een lokale website, hoe ga je als afdeling met de centen om, enzovoorts. Er zijn in de politiek weinig thema's waarop je het redt zonder verdieping en scholing.'

› Heb je vertrouwen in de missie zoals je die zojuist hebt geschetst?

'Weet je, als ik in de spiegel kijk realiseer ik me dat ik met mijn 59 jaar bij de ouderen

begin te horen. Een raar idee, waar ik nog steeds een beetje aan moet wennen. Maar als ik zie wat voor potentie wij hebben aan jonge toegewijde mensen, onze jonge Kamerleden maar ook onze jonge activisten op tal van plekken, dan heb ik veel vertrouwen in de toekomst van onze partij. Dan zie ik dat we niet alleen bezig zijn met vandaag en morgen, maar ook met die langere termijn. Ik ben ervan overtuigd dat de investeringen die we vandaag doen in de versterking van onze partij zich vroeg of laat uit gaan betalen. In dat opzicht zijn we realisten in het heden en optimisten wat betreft de toekomst.'

tekst Rob Janssen

foto Diederik Olders

LINKSVOOR 'PRINCIPIËLE EN KRITISCHE POLITIEK IS BELANGRIJK'

De Limburgse cameraman Thijs Hendrix (41) woont en werkt in Brussel. Door de strenge Nederlandse inkomenseisen mocht zijn Venezolaanse partner niet naar Nederland komen, in België is het paar wel welkom. Nu volgt Thijs de Limburgse politiek van een afstandje, maar niet minder actief. Zo maakt hij voor de SP Limburg de animatiefilmpjes Heet van de Naald.

tekst Jola van Dijk
foto Roy Kuis

› **Heet van de Naald is een parodie op het journaal?**

'Ja, de filmpjes zijn te zien op YouTube en via limburg.sp.nl. Een special over een Roermondse ex-wethouder met dubieuze belangen bij bouwbedrijven is in korte tijd door 7.000 mensen bekeken. Ik werk als cameraman voor nieuwscorrespondenten in het Brusselse Europakwartier. Wat zij vertellen is allemaal leuk en aardig, maar ik wilde zelf eens invloed hebben op de onderwerpen en die uit een iets interessantere hoek belichten.'

› **Heb je politieke ambities?**

'Het lijkt me te gek om te werken en te strijden voor je idealen, maar ik blijf liever op de achtergrond meedenken. Ik denk niet dat het goed is voor een mens om veel met je kop op tv te komen. Dan kun je je weleens belangrijker gaan voelen dan anderen.'

› **Zie je dat ook tijdens je werk?**

'Zeker, maar ik zie vooral ook dat corres-

pondenten de Europese politiek helemaal niet bekritisieren. Veel persvoorlichters waren vroeger journalist. Om straks zelf zo'n goedbetaalde Europese functie te kunnen krijgen, durven of willen veel correspondenten geen kritische vragen stellen.'

› **Waarom werd je lid van de SP?**

'Eind jaren negentig realiseerde ik me dat de SP de enige partij in Nederland is die alles terugkoppelt naar de mensen. Het is heel belangrijk dat er een politieke partij is die heel principieel naar mensen kijkt. Echt democratisch, en niet om geld, roem, macht of carrière.'

› **Wat haalt de kapitalist in je naar boven?**

'Geef me een creditcard en ik ga ineens reises, muziek, boeken en dvd's aanschaffen, schulden maken voor dingen die ik eigenlijk niet nodig heb. Dus ik ben blij dat ik geen creditcard heb.'

'TE VEEL BETAALD, KAMER BUITENSPEL'

Volgens Ewout Irrgang doet de Parlementaire Enquêtecommissie Financieel Stelsel nuttige aanbevelingen in haar rapport.

'Mijn ogen zijn soms wel opengegaan, ja.' Dat zegt SP-Kamerlid Jan de Wit terugkijkend op de totstandkoming van de rapporten van de parlementaire enquêtecommissie waarvan hij de voorzitter was. Zelfs hij was tijdens het onderzoek niet zelden verwonderd over het daadwerkelijke reilen en zeilen in de financiële sector. 'Als je bijvoorbeeld ziet wat voor ingrijpende consequenties de slechte koers van een bank heeft op economieën in andere delen van de wereld, dat de financiële sector zó onderling verweven is – ook in Nederland – dan heeft me dat hier en daar toch wel verrast', aldus De Wit. Het onlangs verschenen rapport was het tweede en laatste rapport dat verscheen onder leiding van de SP'er. In het eerste, uit 2010, stond met name het ontstaan van de kredietcrisis centraal. Het tweede rapport beschrijft de crisismaatregelen die de Nederlandse overheid nam in de cruciale periode tussen september 2008 en januari 2009. In die korte tijd pompte Nederland tientallen miljarden in het bankwezen dat in zwaar weer was geraakt. Zo werden de Nederlandse delen van Fortis en ABN Amro genationaliseerd middels een injectie van 16,8 miljard euro. Een hoge prijs in vergelijking met de economische waarde van de

bank op dat moment, oordeelt de commissie-De Wit. Bijna vijf miljard euro aan kapitaaltekort zou simpelweg over het hoofd zijn gezien. Ook bij de miljardensteun aan ING zet de commissie grote vraagtekens. Daarnaast is de Tweede Kamer tijdens genoemde periode voortdurend te laat en onvolledig geïnformeerd. Zodoende wijzen veel beschuldigende vingers naar Wouter Bos, de toenmalige PvdA-minister van Financiën. Deze stelde in reactie op het rapport dat hij in de toenmalige hectiek geen tijd en geen keus had gehad. Maar dat is SP-Kamerlid Ewout Irrgang wat al te gemakkelijk. 'Bos suggereerde dat de commissie niet naar die factoren gekeken heeft, maar ze zijn wel degelijk gewogen door de commissie. Mijn conclusie: het ontbrak de toenmalige minister aan politieke wil om tijdig met de Kamer in overleg te treden. Er is bijvoorbeeld in het kader van de redding van ABN en Fortis Nederland wél contact geweest met het ABP (het pensioenfonds werd gepolst als mogelijke investeerder –red.). Dan had de Kamer natuurlijk ook geraadpleegd kunnen worden', aldus Irrgang.

Niet dat de SP'er ontkent dat er in 2008 sprake was van een noodsituatie. 'Ingrijpen

was noodzakelijk, absoluut. Er is ook met succes ingegrepen, want ons financiële systeem is niet ingestort. Maar dat is geen vrijbrief om zoveel belastinggeld over de balk te smijten.' Ewout Irrgang vindt ook dat het rapport de Tweede Kamer een spiegel voorhoudt. 'Toen de ernst van de financiële crisis tot iedereen door begon te dringen, heb ik met succes gepleit voor een sterkere controlepositie van de Tweede Kamer. De meerderheid was het daar wel mee eens, maar die meerderheid wilde toen ook niet echt doorpakken.'

De commissie-De Wit doet in het rapport een aantal aanbevelingen om de positie van de Kamer in geval van crisismaatregelen te versterken. Daarnaast oppert de commissie een aantal andere, volgens Irrgang nuttige verbeteringen in het financieel stelsel, zoals de scheiding van nuts- en zakenactiviteiten bij financiële instellingen en beter toezicht. Het woord is nu aan de Tweede Kamer.

Curieus: zeven weken lang onderhandelden Rutte, Wilders en Verhagen over extra bezuinigingen van ruim 14 miljard euro, bovenop de 18 miljard van 2011. Samen 32 miljard euro dus. Laat dat nou precies het bedrag zijn dat Nederlandse belastingbetaler uiteindelijk moet ophoesten voor ABN Amro.

tekst Rob Janssen
foto Sander van Oorspronk

foto: Diederik Olders

SP-leider Emile Roemer feliciteert de uitgelaten stakers: 'Jullie dwingen alweer respect af met jullie strijdlust.'

SCHOONMAKERS BEREIKEN OPNIEUW HET ONMOGELIJKE

VAKBONDSVUUR

De schoonmakers winnen. Net als in 2010. Maar liefst 105 stakingsdagen waren ervoor nodig, maar nu ligt er een cao-verbetering om u tegen te zeggen.

Khadija Tahiri is voorvrouw van schoonmaakbedrijf Hago in het BovenIJ ziekenhuis in Amsterdam, en daarnaast president van de Vakbond van Schoonmakers. Haar gezicht straalt, bij binnenkomst in de hal waar de schoonmakers diezelfde dag vóór het akkoord gaan stemmen. Ze heeft net met de actievoerende schoonmakers een overwinningmars gelopen door de straten van Amsterdam. Tahiri: 'De sfeer was geweldig. Veel Amsterdammers deden de ramen open en zwaaiden naar ons. Iedereen weet dat we gewonnen hebben.' Tahiri heeft zelf aan de onderhandelingstafel gezeten waar het cao-akkoord de nacht ervoor is gesloten: 'Het bleef tot het laatst spannend. Maar na uren onderhandelen hadden we een akkoord waarvan we wisten dat we het aan onze mensen konden laten zien.' Volgens de president is er om één punt het hardst gevochten: het ziekteverzuim. Tahiri: 'Schoonmakers krijgen hun eerste twee ziektedagen niet doorbetaald. Wij wilden daar vanaf, en net zo behandeld worden als andere werknemers. De bazen wilden daaraan de

afgelopen twintig jaar helemaal niets veranderen, want ze dachten dat er dan meer ziekteverzuim zou komen. Met onze staking hebben we een groot experiment van een jaar afgedwongen. Duizenden schoonmakers worden doorbetaald bij de eerste ziektedagen. Ook worden zij beter begeleid en wordt er gekeken of de werkdruk niet te hoog is. Een onafhankelijke commissie gaat dan na een jaar kijken of de bazen gelijk hebben of wij. Als het verzuim niet omhoog gaat, of zoals wij zeggen zelfs omlaag gaat, gaat de verbetering voor iedereen gelden. Dat is dan ook goed voor de bazen!' De vakbond heeft die verwachting onder andere omdat veel mensen nu niet kort uitzielen, maar gewoon doorwerken en daardoor juist langduriger ziek worden.

Op dinsdag 17 april hebben de stakende schoonmakers met een overweldigende meerderheid voor het nieuwe cao-akkoord gestemd. De belangrijkste punten van dat akkoord zijn een loonsverhoging van 4,85 procent in twee jaar, goede afspraken

over opleidingsmogelijkheden, sneller zekerheid voor uitzendkrachten en werkdrukmetingen met als doel extreme werkdruk te voorkomen. Een geweldige vooruitgang voor de schoonmakers. SP-leider Emile Roemer feliciteert de schoonmakers tijdens hun bijeenkomst. Volgens Roemer laten zij zien dat werknemers de nullijn niet hoeven te accepteren en dat strijden en volhouden zin heeft. Roemer: 'Ik hoop dat de schoonmakers een inspiratiebron voor anderen zullen zijn, zoals de politieagenten, de verpleegkundigen en de medewerkers van de sociale werkplaatsen.'

'Schoonmakers lopen tegen een muur op'

Hijzelf zal blijven herhalen dat het de schoonmakers zijn, die het uiteindelijk zelf doen, maar net als in 2010 speelt vakbondsbestuurder en SP'er Ron Meyer een centrale rol in de succesvolle stakingsactie. Volgens hem hebben de schoonmakers gewonnen door de harten van mensen te winnen: 'Als zelfs Jort Kelder zijn solidariteit betuigt, met

foto: Roderick Polak / FNV

Schoonmakerspresident Khadija Tahiri tijdens de overwinningmars in Amsterdam, samen met vakbondsbestuurders Mari Martens (links) en Ron Meyer (rechts).

een handschoen aan, dan krijg je een idee van hoeveel steun er was voor de stakers.' Lang leek het of de sympathie van Nederland niet genoeg was. De werkgevers weigerden lang een fatsoenlijk bod op tafel te leggen. Zo lang dat de schoonmakersstaking van 105 dagen de langste sectorstaking sinds 1933 is geworden. Meyer legt uit waarom ze uiteindelijk overstag gingen: 'Wij dreigden direct zaken te gaan doen met de opdrachtgevers. Veel mensen realiseren zich niet dat schoonmaakbedrijven onderdeel zijn van gigantische bedrijven zoals Goldman Sachs. Bij zulke giganten zijn de schoonmakers anoniem. Wij zeiden: dan gaan we afspraken maken met de NS, met Philips, met Schiphol, en slaan we jullie over. We hadden al opdrachtgevers klaarstaan die daar wel voor voelden. Zij beginnen ook door te krijgen dat de steeds goedkopere schoonmaak eigenlijk handel in gebakken lucht is. Het zijn de verzinsels van spreadsheet-managers. Op hun theoretische tekentafels is de schoonmaker een robot die ieder jaar nóg sneller kan. Met 'Olympische voorbeelden' als 3.000 vierkante meter stofzuigen per uur en 90 seconde voor een toiletruimte. In deze sector bestaan de kosten voor 85 procent uit loonkosten. Dan hoef je geen Einstein te zijn om te bedenken dat elk jaar 4 procent goedkoper volstrekt onmogelijk is. Ook niet door innovatie: de laatste innovatie is een nieuwe poetsdoek van vijftien jaar geleden.' De serieuze dreiging dat ze ertussenuit zouden vallen, was het zetje om de schoon-

maakbedrijven in een meer coöperatieve houding weer aan de onderhandelingstafel te krijgen. Meyer: 'Nu hebben we een geweldige cao-verbetering. Maar als het nog een keer tot een uitbarsting komt, zie ik zomaar gebeuren dat we écht gaan organiseren dat schoonmakers weer bij de opdrachtgevers in dienst komen. Het herstellen van de sociale eenheid in een bedrijf heeft veel voordelen. Vroeger was het heel normaal dat de schoonmaker bij Philips na een tijdje klusjesman en dan monteur kon worden. Schoonmakers lopen nu vaak tegen een muur op.'

'Niks grijs en saai!'

Volgens Meyer zit de stemming er nu goed in: 'Dit geeft een energie-boost. Het toont aan dat het succes in 2010 geen eendagsvlug was. Ons vakbondsvuur werkt, en het slaat over. Kijk bijvoorbeeld naar die dappere mensen die nu opstaan in de thuiszorg en de verpleging. Als de verpleegster in opstand komt, moet je je als samenleving achter de oren krabben. Zij weten door de schoonmakers dat het kán. De schoonmakers hebben nu de beste cao-verbetering van Nederland. Een van de mooiste punten die we hebben afgesproken is dat uitzendkrachten na een jaar in dienst komen bij het schoonmaakbedrijf. Wij zijn de enige sector waar dat is afgesproken. Op het moment dat we ja zeiden tegen het akkoord kregen honderden, zo niet duizenden, uitzendkrachten die al jaren in onzekerheid zaten in één klap een contract!

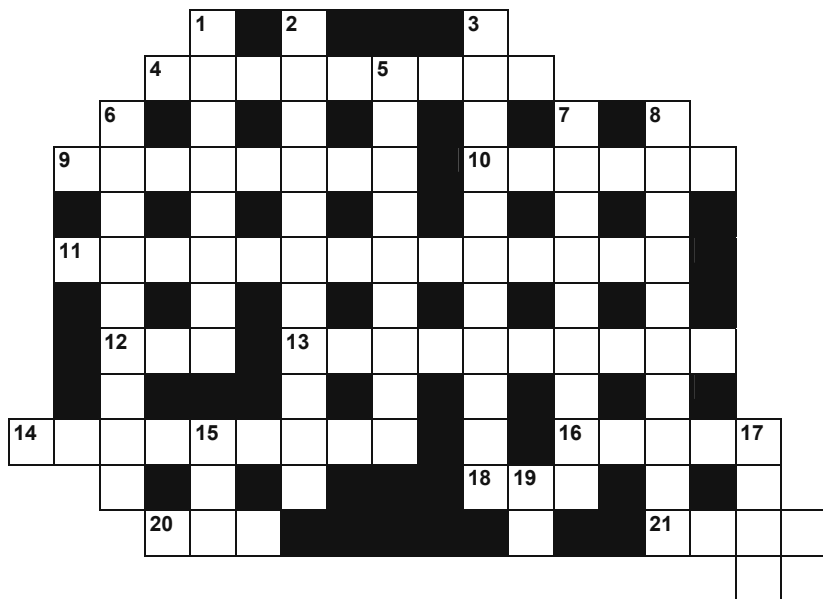
Wij laten zo, in een van de armste sectoren, zien dat het kan. Dat je mensen niet als wegwerp-werkers hoeft te behandelen.'

De vakbonden zijn druk doende om de 'nieuwe vakbond' te vormen. Meyer weet zeker dat dit succes daar invloed op heeft: 'De oude vakbond is dood, de nieuwe leeft. Het verhaal van de schoonmakers is óók het verhaal van de basisschooljuf, de caissière, de callcenter-medewerker en de thuiszorger. Die hebben ook met onzinnige efficiency en doorgeslagen managementdenken te maken.'

'Ons vakbondsteam van schoonmaak-organizers is het jongste en cultureel meest diverse van alle teams. En het legioen stakers bestaat ook uit alle kleuren en leeftijden. Niks grijs en saai, zoals er vaak in de media over vakbonden wordt gesproken! Onze jonge vakbond is trots en moedig. En heeft lef. Het is een bond met bravoure. John, een van de treinschoonmakers uit Groningen, vertelde dat hij vroeger op verjaardagsfeestjes zei dat hij bij NedTrain werkt. Hij schaamde zich. Maar dat is veranderd; nu vertelt hij dat hij één van die trotse schoonmakers is. En hij is niet de enige. Om die *power* kunnen de kwartiermakers van de nieuwe vakbond niet heen.'

tekst Diederik Olders

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 4 Medisch werktuig dat injectiemotoren smeert? (9)
- 9 De band van Barbie en Ken. (8)
- 10 Kerstversieringen zijn op hun toppunt. (6)
- 11 Zijn het waard om als duo het geld binnen te brengen. (14 en 4,10)
- 12 Stralingsgevaarlijk wiel. (3)
- 13 Spookachtig enthousiast? (10)
- 14 Prothese met artistieke ambities. (9)
- 16 Trendsettende heiligenafbeelding. (5)
- 18 Zit hier de wervelkolom van een boek? (3)
- 20 Kakelende knullen met kappen (denken zwart-wit). (3, afk.)
- 21 Snoepgoed? Geef mij maar een borrel. (4)

Verticaal

- 1 Voetbal? Hier is honkbal óók oorlog. (8)
- 2 Deze persoon leest heel toegankelijk. (3,4,4)
- 3 Instrument geeft aan: 100 cm water. (11 en 6,5)
- 5 Op 17 juni 2012, 16 juni 2013 en 15 juni 2014 komt vader opvoeden. (9)
- 6 Reden om op aarde een huis neer te zetten. (9)
- 7 Wiskundehooligans. (9)
- 8 Winterzout warhoofdig verspreid. (10)
- 15 Klokslags een klap. (3)
- 17 (geen) Scandinavische vrouw. (4)
- 19 Gebruikersinterface is om te huilen. (2, ook afk.)

TRIANGEL

De puzzel is uit drie elementen opgebouwd. Tekstparagrafen en plaatjes slaan elk terug op een naam. Deze vier namen moeten volledig en zonder spaties in de blokjes-balken worden ingevuld. Het thema van deze Triangel is 'grafische kunst'.

1		2	<ul style="list-style-type: none"> 1 Tekenleraar te Bloemendaal 2 Tweelingbroer was ook nog geheim agent 3 Boekbandontwerper 4 Autotron 5 Cameo in Suske en Wiske
3	<ul style="list-style-type: none"> 1 Afgeleid van het Latijnse woord voor 'gebroken' 2 <i>Zelfgelijkend.</i> 3 De dimensie is geen geheel getal 4 Poincaré-afbeelding van een chaotisch systeem 		
4			

Opgave

- 1 (verticaal) - tips rechtsboven - wie was de held van 'onze Efteling'?
- 2 (vert.) - plaatje rechtsonder - wie tekende de bekendste 'Vitruviusman'?
- 3 (hor.) - tips linksonder - wie benoemde (in 1975) deze meetkundige figuur?
- 4 (hor.) - plaatje linksboven - wie slaat hier de handen aan zichzelf?

OPLOSSINGEN APRIL

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 3) Ereprijs 5) Olie 7) Schoonzoon 8) Bumperkleven 11) Dol 12) Misleidend 14) Slaan 15) Maatpakken 17) Reuzenslalom 19) Wastrommel 20) Rapen.

Verticaal

- 1) Betonmolen 2) IJsc0 3) ETC 4) Renner 5) Onheilspellend 6) Ingewikkeld 8) Badjas 9) KMI 10) Tekenmal 13) CM 16) Afnemen 17) Raar 18) Zorgpas.

HISTORISCHE KRUISWOORDTEST

Horizontaal

- 1) Kerstening 6) Rachmanova 8) Rasterdruk 11) Klauwaards 13) Abel Tasman.

Verticaal

- 1) Kortrijk 2) Reces 3) Eka 4) ISO 5) Glaukos 7) NPD 9) Eiwit 10) Rerum 12) Abe.

De winnaar van het cryptogram van april is Kees Kater uit Vianen. Stuur uw oplossing vóór 22 mei naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl
Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

PRIKBORD@SP.NL

KORTZICHTIG KABINET

De stelling van minister Kamp, 'Wie wil werken kan ook werken', gaat mij persoonlijk te ver. Ja, ik wil werken. M'orgen nog. Dat heb ik mijn hele leven gedaan. Helaas ben ik als gevolg van een infectieziekte (geheel buiten mijn schuld, want die *krijg* je gewoon) tien jaar geleden blind geworden. Ik zal u de worstelingen besparen, behalve die ene: *ik wil aan het werk*. Ik wil deel uitmaken van de maatschappij. Participeren in het arbeidsproces en maatschappelijk verkeer. Maar dat lukt niet echt. Natuurlijk, vrijwilligerswerk, dat doe ik ook en dat is goed. Maar een *betaalde* baan (al dan niet op mijn niveau van oud-officier van de luchtmacht), dát zit er niet in. Voor mijn part ga ik aardbeien plukken in het Westland. Maar ik betwijfel of er een aardbeienteler is die het ziet zitten om een blinde aan het werk te zetten in zijn kassen. Ik daag ze bij dezen uit om mij uit te nodigen. En ach, wie weet kan ik wel aan de slag in de kantine van minister Kamp. Gewoon een kopje koffie zetten. En op de kleintjes letten, dus geen dure lunch maar gewoon een bammetje meenemen in een trommeltje achter op de fiets.

B.W. van Wierst, Roden

CAMPAGNE

De campagne is alweer begonnen! Ronald van Itegem uit Eindhoven stuurde ons als eerste een campagnefoto. Leuk! Wie volgt?

VLUCHTELINGENBELEID

Ik ben met mijn dochter op de fiets op weg naar Kamp Zeist. We vragen ons, zoals elke keer, af of het zin heeft om daar bij dat hek te gaan staan zwaaien naar nauwelijks zichtbare mensen, een lantaarntje heen en weer te bewegen, bloemen in het hek te steken en *We shall overcome of All men shall be free* te neuriën. We winden ons op over het feit dat daar mensen gevangen gehouden worden, sommigen al maanden, een jaar. En dan, plotseling, bereiken ons geluiden van achter die ramen. Geschreeuw, geroep, kreten om hulp. Er zijn ventilatieroosters aangebracht, daarom kunnen

we elkaar verstaan. We kijken elkaar aan: er zitten daar mensen vast, onschuldig, ze hebben ons nodig! We vragen wat ze zeggen, er komt antwoord, voor de eerste keer kunnen we elkaar verstaan en deze mensen roepen ons bedankjes toe, ze zegenen ons. Het schaamrood staat ons op de kaken, we zijn woest, voelen ons machtelozer dan ooit. In dit land hebben we dierenambulances, dierenbescherming, animalcops, maar deze mensen – gasten, hoewel misschien ongenood – worden hier weggestopt achter tralies, maandenlang, zonder hoop, zonder toekomst, zonder liefde. Ik schaam mij diep.

Mariël Storm, Soest

Wel Tribunelezer, geen SP-lid?

Dat kan natuurlijk, maar hoeft niet! Als SP-lid ontvangt u de Tribune elf keer per jaar thuis voor maar 5 euro per kwartaal. U steunt dan ook de SP en kunt meebeslissen. Sluit u zich aan bij onze strijd voor een sociaal Nederland? Vul dan meteen de bon hiernaast in en stuur 'm op.

Emile Roemer

BON OM LID TE WORDEN

JA, ik word lid van de SP. Ik machtig de SP om per kwartaal onderstaand bedrag af te schrijven van mijn rekening. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus.

kwartaalbijdrage € 5,- (minimum) € 7,50 € 10,- € 12,50 € 15,- anders €

naam		
roepnaam	voorletters	m/v
adres		
postcode	plaats	
telefoon	geboortedatum	
e-mail	rekeningnummer	
datum	handtekening	

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon naar:
SP, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort
U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

Tribune
mei 2012

THEO DE BUURTCONCIERGE

EN OMDAT ONOMSTOTELIJK VASTSTAAT DAT HERSENS NIET VOLGROEID ZIJN VOOR HET 23DE LEVENJAAR KUNNEN JONGEREN NIET GOED BESLISSINGEN NEMEN EN DE GEVOLGEN OVERZIEN, DUS GEEN STEMRECHT GEEN ALCOHOL EN GEEN RIJBEWIJS VOOR JE 23ER...

